

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	udg. af Friderich Schwarz
Titel Title:	<u>Lomme-Bog for Skuespilyndere</u>
Bindbetegnelse Volume Statement:	1784
Udgivet år og sted Publication time and place:	[Kbh.] : trykt hos loh. Rudolph Thiele, 1784-1786
Fysiske størrelse Physical extent:	3 bd. :

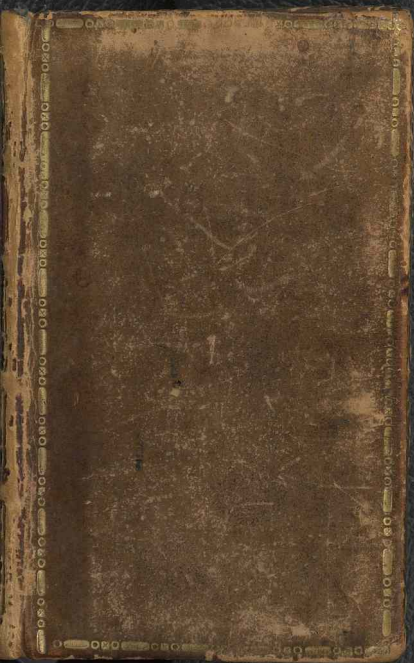
DK

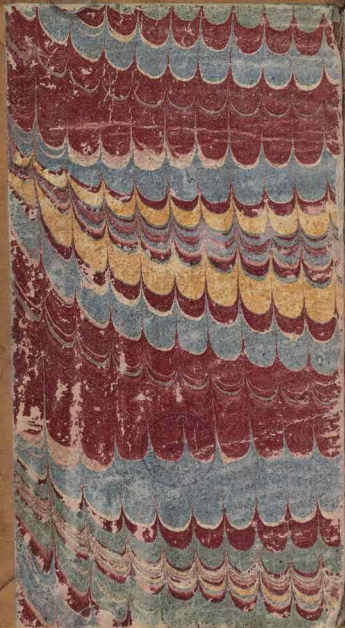
Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

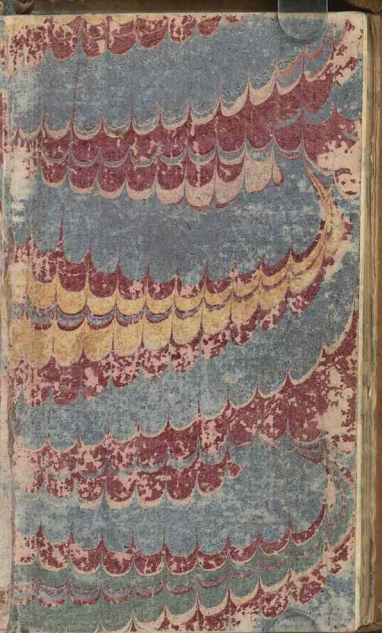
UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

17. - 47. - 12

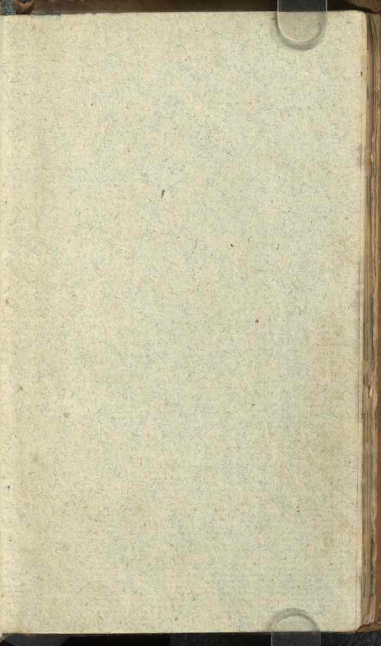
Eksemplar 1. 1784

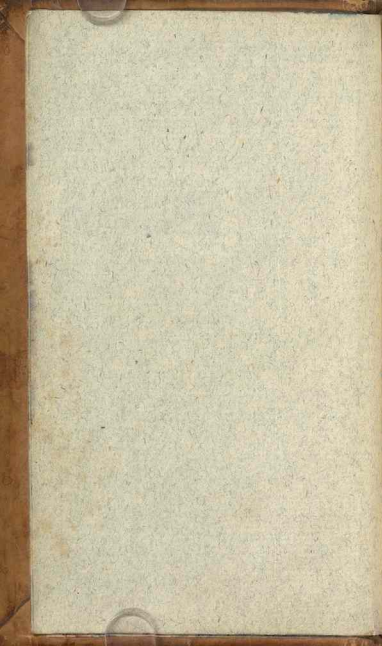
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

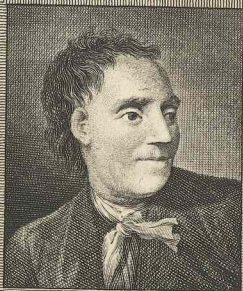
130016913023

GERT LONDEMANN.

*Man sukker, for han er ey meer,
Man husker, hvad han var og leer.
Wejsel.*

Juel delin :

Bradt Scul.

Somme Bog

for

Skuespilnydere

udgivet

af

Friderich Schwarz
Instructeur og Kongl. Skuespiller.

Trykt hos Joh. Rudolph Thiele.
1784.

Til Publikum.

Den Overbærelse, som det ærede Publikum viser mig som Skuespiller, giver mig den Dristighed at tilegne Det et Arbejde, hvis Mangler og Ufuldkommenheder trænger til samme Godhed — samme Overbærelse. Men kan Feil og Mangler undskyldes (thi forsvares kan de ikke),

saar vil jeg til min Undskyldning
fremsette Aarsagerne, som have
bevæget mig til at begynde dette
Arbejde, og bede, at samme maae
blive tagne i Betragtning førend
jeg dømmes.

Paa alle Steder, hvor man
har Skuespil, har man enten The-
aterkalendre, Lommebøger eller
andre Arbejder, Skuepladsen ved-
kommende, at fremvise; og i Dan-
nemark, hvor man har havt Skue-
spil i Modersmaalet i mere end
60 Aar, og hvor Regjeringen
saar faderligen har taget det i sin
Beskyttelse, maae vi endnu savne
det.

det. Allerede i rum Tid. har jeg havt det Forsæt, at vove et Forsøg; men jeg har stedse ventet, at en mere hældigere Pen skulde have begyndt derpaa — min Forventning har været forgieves. Jeg vover derfor at fremlægge dette mit Forsøg.

At vinde Publikums Yndest og Agt som virksom Borger, har jeg ogsaa havt til Siemed — thi det kan aldrig være nogen retskaffen Skuespiller ligegyldigt, hvad Anseelse han staaer i hos sit Publikum. Alle mine Bestræbelser ere og skal gaae ud paa: at blive

agtet og yndet af mine Medbor-
gere. Og o, at de Fordomme,
man har havt for Skuespiller-
standen, maatte aldeles forsvinde
hos os, som de ere paa fremmede
Steder, og at den agtbare Skue-
spiller ogsaa maatte være den agt-
bare Borger! saa har jeg ikke
virket forgieves.

Derfom denne Lommebog fins
der Publici Bifald, saa er jeg
findet næste Aar atter at levere en.
Indretningen bliver den samme
som i denne. Titelskobberet bli-
ver en Skuespillers eller Skue-
spillerindes Portrait. Bignetterne
blive

blive til et af vores udødelige
Holbergs Skuespil. For at være
vis paa, at saae Bekostningerne
erstattede, da Kobernes Stif-
ning er kostbar, saa maae jeg
anmode mine og Bogens Belyn-
dere om Subskription inden Ju-
nii Maanedes Udgang dette Aar.

De, som dyrke Dramatur-
gien, og som vilde bidrage til
Smagens og Konstens Fremgang,
vilde behageligst tilsende mig de-
res Bidrag, det være sig Vers
til Skuespillere, Skuespillerinder,
Skuespildigtere, eller andre Ar-
beider; men at det maae skee saa
beti-

betimelig, at jeg i September
Maaned kan lade begynde med
Trykningen. Forfatternes Navne
skal blive ubekjendte, om for-
langes.

De af mine Venner, som
have bidraget til denne nærvæ-
rende Lommebog, bevidner jeg
hermed offentlig min Taknem-
melighed.

F. Schwarz.

Ind:

Indhold.

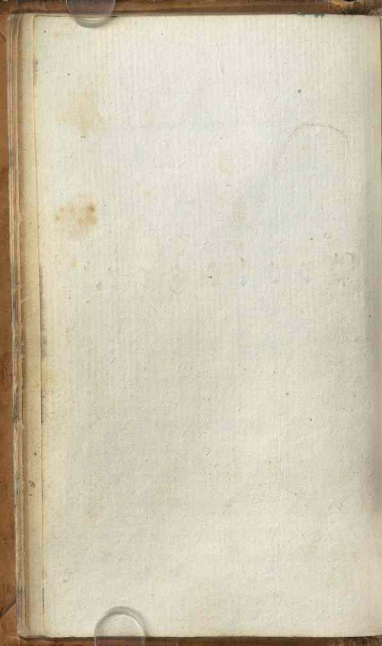
Kobberne.

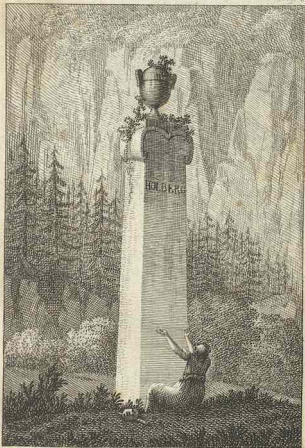
- G**ert Pondemans Portrait.
Mindesmærke over Baron Holberg.
Ewalds Grav.
Den fjerde Scene af den Stundesløse,
første Akt.
Den siette Scene af sammes første Akt.
Den tredie Scene af sammes anden Akt.
Den ottende Scene af sammes anden Akt.
-

	Page.
Prologer	3
Til Jfr. Rose	36.
I Anledning af d. 28. Decbr. 1767	41.
Til Autor af Zarine	45.
Til Frue Walter, den 5. Febr. 1778	48.
Til Døden, da den truede Jfr. Frølich	51.
Til Ewald	53.
Ved Clementins Grav	54.
Til Frue Walter, den 5. Febr. 1781	55.
Til Jfr. Frølich, den 8. Jan. 1781	59.
Til Jfr. Möller, ved Ewalds Grav	61.
Til Mad. Gieselstrup	64.
Til Ewald, da hans Balders Død blev opført	65.
	67.
	Under

	Pag.
Under Joh. Herm. Wessels Por- trait i en Stambog	68.
Til Mad. Preisler	69.
Til Jfr. Åkrup	70.
Om Parterret; en Oversættelse	73.
Om Tydelighed i Udtalen	102.
Om Arm- og Haandbevægelserne	111.
Hvad er vigtigst for Skuespilleren i Syngeespillet	123.
Om Theaterdands	130.
Fire Balletter nødvendige	142.
Biographie	155.
Anekdoter	166.
Den kongel. danske Skuepladses Beskyrelse	186.
Fortegnelse paa alle Skuespil o. s. v.	205.
Kort Efterretning om fremmede Skuepladse	221.
De berømteste Skuespillere som leve	231.
De berømteste Sangere og Sæn- gerinder	233.
Balletmestere og store Dandsere	236.
Konstværker	239.
Nyheder paa Skuepladsen	240.
Dødsfald	243.

Prologer.

Dradt Inv. & Scul.

At Glædens Muse sørger, undres Du?
 Ak! hendes Holbergs Tab er ey opreist endnu.
 Abrahamson .

Prologus,

som ved Skuepladsens Aabning
første gang i Aaret 1762, i høieste
Oversværelse af Deres Kongelige
Høiheder Kronprinds Christian
og Arveprinds Friderik, blev
fremfagt af Skuespille-
ren Neersløv.

Til Prindserne.

Bor store Konges Børn, to Nigers
Hiit og Ære,
Hvad Syn mod dette Syn kan at for-
ligne være?

Du Skueplads maae jo nye Leve-
kræfter faae,

Da dette Englepar dig først i Aaret
faae.

Den fromme Friderik, den bedste Lans-
dets Fader,

Som her uskylbig Lyst beforder og
tillader,

Bed et formaende og syndigt Gud-
doms Bliv!

Gav dette fordums Gruus Kraft,
Reisning, Lys og Liv.

To Kongesønners Glands det og i Dag
bestraaler,

Dem Himmelen al Gunst, Lyksalighed
tilmaaler!

Vor Kronprinds sildig faae sin Faders
Krone paa!

Hvo veed, hvad Himlen vil Prinds
Friderik skal naae?

J Dy:

I Dyrebareste! I store Kongesønner!
For Eders Vel hver Mand gjør Milli-
oner Bønner.

Gud fryde Kongens Huus i mange
glade Aar!

Al vor Lyksalighed og Vel deri be-
staaer.

Til Tilskuerne.

En Skueplads er ei paa sikre Piller
grundet,
Har den Tilskuernes Bevaagenhed ei
vundet:

Det man ei gider seet, det gaaer
man slet forbi;

Hvad bliver Enden da? Træk Dækket
ned! luk i!

Naar Døren aabnes tide, naar Dækket
tidt fradrages,

Naar alle Pladserne ret som om Kaps
indtages,

Naar det, at komme først, er alt hvad
trettes om;

Gid saadan Trette da hver Dag blandt
os opkom!

Hvor er Thalia glad! hvor stræbe hendes
Sønner,

At de Tilskuerne, som deres Arbeid
lønner,

Kan nogle Timers Tid see med For-
nøielse:

At Nyttigt strider ei imod det Ar-
tige;

At intet handles, som det høie Væsen
støder:

At intet Væmmeligt vort Syn og Øre
møder:

At sund Morale er vort Diemed og
Drift,

Og bliver Husets Lys, Noes, Ære,
Overskrift

Høist:

Høistærende! vi bør ei over Dennen
klage;

Thi danske Skuespil Dem ingen Lid
mishage.

Det store Antal, vi pligtsskyldigst
bukke for,

Er Borgen: dette Sted saa let ei
undergaaer.

Her ingen Forstiel er paa Fremmet eller
Eget;

Man gjør af begge ei for lidet eller
meget.

Alt hvad de ofre her til fælleds Bed-
ste gaaer,

Saa tvende Skuespil *) ved Deres
Gunst bestaaer.

Erkiendtlighed og Pligt skal vores Flid
oplive;

O! at De vilde kun bevaagne os forblive!

A 4

Jeg

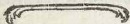
*) Den Italienske Opera.

Jeg vilde sige meer, men andet fores
staaer;

Thi fatter jeg det kort: Et glædeligt
Dyt Har!

Keersløv.

Pro.

Prologus,

fremfagt af Skuespilleren Hr. Rose
ved Skuepladsens Åbning først
i Mæret 1764.

Endnu Thalia her med oprakt Hals
fremtræder,

Ei udi Sørgedragt, men Pragt og
Hæders Klæder;

Hver Dag er Fødselsfest, hun fryg-
ter ingen Nød:

Thi Velstand regner ned i hendes
Barm og Skied.

Der var en Tid hun sang udaf en anden
Tone,

Da Skiebne's Bitterhed sig ikke lod
forsone,

Da om Tilskuere hun betlende omsøb,
 Og heel vansmægtet i en Sørgehule
 frøb *).

Men som en Phoenix sig op af sin Aske
 reiser,

Saa see vi, hvor hun nu med Hovedet
 hvit kneiser;

Hun paa Besøgelse nu aldrig Mang-
 gel har,

Om Bygningen og Plads end dobbelt
 større var.

Sin store Konge bør hun underdanigst
 prise,

For al den Naade, Han har hende villet
 vise.

Det fiere Publikum gaaer i sin Kon-
 ges Spor;

Hvad Under! hun da er i en bestans-
 dig Flor?

See,

*) See Holbergs Thalia's Afstedstale
 i Febr. 1727.

See, hvad Indretninger til hendes
Fordeel gøres!

See, i den bedste Skif og Orden alt
udføres!

Til hendes Varighed alt saadant eene
skeer,

Og denne Lykke hun med Skionsom-
hed indseer.

Enhver Tilskuer er den ivrigste For-
mynder;

Hvad trænger hun da til, naar hver
Mand hende ynder?

Hun trænger ikke, naar her megen
Trængsel er;

En saadan Trang hver gang hun
ønsker og begier.

Eligt bør jo hendes Børn fornemmelig
oplive.

O! hvad Opmuntring kan vel mere
kraftig blive,

End denne: Huset fuldt! ei flere
rummes kan.

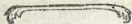
Gardinet hurtigt op! nu fange vi
stray an.

Hav Tak, Belyndere, for de fremfarne
Dage!

Gid vore Skuespil fremdeles maae
behage!

Thalia onsker sig da ikke bedre Kaar:
Men slutter kortelig: Et glædeligt
Nyt Aar!

Reersløv.

Pro=

Prologus,

fremfagt af Skuespilleren Hr. Rose
i Overværelse af Hs. Majest. Kon-
gen, Prinds Friderik, Kronprind-
sesse Sophie Magdalene, Prind-
sesse Lovise og Prinds Carl af
Hessen d. 3. Octbr. 1766.

Stormægtigste Monark! to Nigers
Soel og Glæde,
Der skuer Dig med Fryd paa Dine Fæ-
dres Sæde,
Vor Tunge tale bør, men ikke sige
fan
Alt hvad vi skylder Dig, vor elskte
Christian!

For Dig og for Dit Huus kan vi kun
 Onsker yde;
 Du for Belgierninger allene Tak kan
 nyde.

Hav Tak da, for Du saae ned til os
 i vor Nød!

Tak, for vi har ei tabt vort Haab
 og Levebrød!

Tak, for Din Naade vil det danske Folk
 tilstæde

I danske Skuespil anstændig Lyst og
 Glæde!

Tak, for Du har opholdt Din Fa-
 ders Stiftelse,

Og vil benaade den med Din Nær-
 værelse!

Den i vort Bryst i Dag en dobbelt Lue-
 tænder,

I Dag, da Høitids Fryd i hvert et
 Hjerter brænder,

Da

Da vi henrykte see paa det fuld-
komne Baand,
Hvor Dyd og Deilighed har givet
Blisdom Haand.

For Dig, Du Nordens Ziir! Sophie
Magdalene!

J Bøn og Ønsker sig tre Riger nu forene:
Et længes efter Dig, to for Dig
lægge ned
En taareblændet Tak for al Din Kier-
lighed.

Monark! en Bøn endnu Du vilde os
tilsæde:

At Din Nærværelse os ofte her maae
glæde!

Vor Flid, vor Munterhed derved
tiltage vil.

O Konge! naadigst see til danske
Skuespil!

C. D. Viehl.

Pro,

Prologus

ved Begyndelsen af Aaret 1767,
 da Kongen og det Kongelige Huus
 benaadede den danske Skueplads
 med deres allerhøieste
 Nærværelse.

Thalia drifter sig, for Thronen knæ-
 lende,
 Sin underdanigst Tak Monarken at
 frembære,
 Forseer sig endnu til den Naade,
 Lykke, Ære,
 At blive værdiget saa høi Beskiermelse.
 Sin visse Undergang og Fald hun vent-
 tede,
 Hun

Hun laae for nogen Tid i Afmagt og
i Dvale;

Men Den, som overalt i Norden kan
befale,

Bød hende reise sig, og samle Kræfterne.
Hvor glædes hendes Børn, da Landets
Fader vil

Den danske Skueplads i Naade selv
beskytte,

Og sørge for sit Folks Fornøielse og
Nytte!

Thi dertil sigtes kun med gode Skuespil.
Hav underdanigst Tak derfor, Stor-
mægtigste!

En Faders Stiftelse ved Sønnens
Naadegave

Kan ikke andet end Bestand i Tiden
have,

Og blive Stadens Ziir, enhveres For-
nøielse.

Men

Men vor Fornøielse, som intet lignes
ved,

Om den vi Himmelen hvert Dieblig
anraabe,

Hvorfra Bønhoørelse vi sikkerligen
haabe,

Er: Kongens Leve-Nar, Lyksalighed
og Fred!

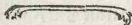
Gid Janti Tempel her bestandig tilluft
staae!

Monarken mange Nar sin Konge-
Krone bære!

Hans Konge-Arvehuus og Slægt
velsignet være

Til Kongeriger skal med Jorden under-
gaae!

L. C. Keerløv.

De danske Skuespilleres
 Taksigelse til Kongen,
 da det allernaadigst havde behaget Hans
 Kongel. Majest. at forbedre de fleste af de
 danske Skuespilleres Kaar, og allernaadigst
 at bevilge den fornødne Summe til
 at forsøge Selskabet med nye Personer af
 begge Rion. Denne Taksigelse blev fremsagt
 af Skuespilleren Hr. Rose, da Hans
 Majest. Kongen og det hele Kongehuus
 bivaanede Skuepladsens Åbning
 d. 23. Octbr. 1772.

Thalias danske Flok, hvis Kald er Dyd
 at hædre,
 Mod Last opvække Had, og Daarens
 Feil forbedre,
 Med-

Nedtrykt af Sorgers Bægt, som halv
 i Dvale laae,
 Og alt sin Undergang for Diet svæve
 saae.
 Monark! Du Tanke faaer, et hielpsomt
 Blik at vende
 Til denne Skueplads — og strax vor
 Nød har Ende.
 Den Eldre fra den Stund sig føler
 ung paa ny,
 Den Yngre henrykt seer nyt Haab for
 ham at gry.
 Thalia, som din Gunst i kjerligt Minde
 gemmer,
 Ved sin Beskytters Roes den vante
 Skiemt forglemmer,
 Mens Holberg, hendes Ven, seer op
 af Gravens Muld,
 Og glædes ved, at Du hans Foster-
 børn er huld.

Da

Da Dine Danfkes Tak, som bedst Din
 Mildhed priser,
 Den her ifig læselig i alles Aflyt
 viser.

Hver i vor Nedning seer Din Omhu
 for Dit Folk,
 Og ærer ham, som blev hos Dig vor
 Kammers Tolk.

Landsfader! Danne-Ven! oplivet af
 Din Gude,

Vil Geift og Vid den snart ved dobbelt
 Drixt forkynde,

Ved Fostre, som, med Hæd frem-
 bragte, leve vil

Din Skueplads til Ziv, saa længe
 Smag er til.

Vort nye Haab skal og, Din varig Gunst
 at vinde,

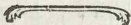
Med nidkier Muaterhed utvungen Konst
 forbinde.

Lyf:

Lykkelig, om maaskee Du styrker selv
vor Lid,
Og stundom med et Smil belønner
al vor Gliid!

C. D. Viehl.

Til Hendes Majest.

Dronning Juliana Maria

den 4. Sept. 1779,

fremfagt af Skuespillerinden Frue
Walter efter Syngepillet: Rosen-
bruden, som til denne høie Fest
blev opført paa Lysttheatret
paa Fredensborg.

Du, som to Rigers Lykke giv,
Du, Musernes Beskytterinde!
O! mon Thalia haabe tør,
At hun har ved sit Spøg Dit Bifald
kundet vinde?
Da skal hun stolt sit Sted paa Helicon
indtage,

Og

Og Avind selv ei torde sige meer:
 At hendes Konst ei nyttig er,
 Som Danmarks Dronning kan behage.
 Men værdiges hun ei et naadigt Vel-
 behag,

Da svinder Rosesestens Glæde,
 Og Rosebruden skal begræde,
 At hun har ingen Fryd paa Julianes
 Dag.

Den blide Dag, hvis Morgenrøde
 So Nigers Folk saa glade see i Møde,
 Som guder i Camoenens Bryst
 Den heftigste, den stærste Lyst
 Din Dyd, Din Naade at afmale,
 Og om Din høie Siel til Esterlægten
 tale.

Men hendes Luth blev ikke stemt
 Til høie Toner at udtrykke,
 Og denne stolte Lykke
 Blev for Calliope kun giemt.

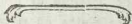
O! at

O! at Du da tillade vil,
 At ydmyg Tausshed maae udvise,
 At Musen seer hvad der udfordres til
 Din Dyd med Bærdighed at prise!
 Og hør med naadig Mildhed an
 Thalia stemme i med et lykksaligt Land:
 At Himlens Gunst maae give,
 Hvad tusend Slægters Ønske er!
 At denne Dag maae ofte blive
 Saa lykkelig, som den er tier!

Chor.

Sid Himlen ofte give,
 Hvad alles Ønske er:
 At denne Dag maae blive
 Saa lykkelig, som tier!

Johan de Wibe.

o

Pro.

Prologus,

opført den 13. Octb. 1780, i Anledning af Hs. Kongelige Høihed Arveprindsens Fødselsfest, paa Lyttetheatret paa Fredensborg.

Schwarz.

Hvad nu? Nu er det reent forkeert,
 Det hele Stykke er spoleert;
 Sieur Nielsen Dækket tør optrække,
 Før jeg kan Ryg med Kiøle dække.
 Jeg Arme! for et Dieblif
 I en saa sød Forhaabning gif,
 At om ei Evne, dog Umage,
 For mildest Herskab at behage,
 Dets Naade skulde os tilvendt;
 Men Dækket steeg, mit Haab er endt.

Skam

Skam faae Theater: Budet Ole,
 Som ei endnu har bragt min Kiøle,
 Og Skam faae Kiølen for den sptak;
 Værst Skam faae han, som Døkket
 traf!

Seendragtig Skræder, Ondt dig ramme,
 Som langsomt heler Kiødens Skramme!
 Kort, Skam faae hver Mands Siel og
 Krop,

Som haver Deel i det Spilop!
 Og just skal os Ulykken hælde
 Paa en saa vigtig Dag, som denne:
 Den Dag, da os den Lykke skeer,
 Vi Kongehuset hos os seer;
 Den Dag, da Himmelen os skienkte
 Den elskte Prinds, som stedse tænkte
 Ved vores Hæld sig lykkelig,
 Og liig sin Stamme viste sig;
 Den Dag, da vi den Ære nyder,
 At Seierkronte Helt os fryder

Ved sin Nærværelse: — just skal
 Af alle være meest fatal!

Ifr. Winther.

Ja var jeg Mandfolk, skulde Nielsen
 Ei længe sige Tak for Hilsen;
 Jeg skulde ærlig lønne ham
 For han os gjorde denne Skam.

Ifr. Møller.

Alt Haab forsvandt, al Glæde;
 I anden Modgang ved at græde
 Mit Hierte nogen Lindring nød,
 Men ingen Trøst mod dette Stød.

Ifr. Haslev.

Jeg Nielsen give skal en Skose
 For mit Humør, Kulør de Rose,
 Ved det han gjorde os confus,
 Faldt lige til Couleur de Puce.

Urberg.

Jeg tager Raad af Jomfrue Winther,
 Hans Ryg haandgribelige Finter

Skal

Skal gives af min seige Stof;
Og hvis han ei faaer dermed nok,
Der vel forbarmer sig en anden.

Elsberg.

Nei een om een og to om Fanden;
Jeg skal ham hilse, faaer jeg Lov,
Saa han ei mere har Behov.

Preisler.

Vi tabe kun ved ham at prygle;
Bedst er, at vi om Naade trygle
Hersekabet først, saa Publikum.

Suhm.

I Venner, hører lidt paa Suhm:
Den Sats er min, og er den rette:
At intet kan vor Skam aftvette,
Men at vi Byen heel omkring
Bil blive latterlige Ting,
I fald vi ei den Slutning fatter,
Med os at døde Folkes Latter.
Lad væbnet Arm med hvasse Dolk

Forkynde, hvad vi var for Folk;
 Vor Kunst vi øve kun for Ære —
 Schwarz (sagte).

Og hvad den ellers kan bestiere.
 Suhm.

Og faaer den allermindste Plet —
 Hvo da kan leve, tænker slet.
 Urberg.

Nei, døe!

Alle.

Døe! døe! Men —
 Suhm.

Ingen Menner
 Om Eders Ærefierhed, Venner,
 Betager Publikum al Tvivl;
 I Døden ofrer Æren Smil.
 (i Couliſſen)

Herr Regisseur lad bringe Knive.

(De viſe alle en Frogst, ſom de
 vil ſkiule.)

Ifr.

Ifr. Winther (sagte).

Alt mine Lemmer blive stive.

Ifr. Møller (sagte).

Mig Himlen fri fra hastig Død!

Ifr. Maslev (sagte).

Alt døde? Jeg er jo nylig fød!

Elsberg (sagte).

Jeg troer, vi ester Død ei tørste.

Urberg (sagte).

Slet ingen være vil den første.

Preisler (sagte).

Mon ingen dog Indvending gjør?

Schwarz (sagte).

Suhn synes ei saa kiel som før,
Jeg vil et Snit med ham probere.

(Hoit.)

Men Venner, skal vi ei votere?

Var det ei større Ære, om

Hver af os skrev sin egen Dom?

I Grunden var det vel det samme;
 Men Folk kan troe, at vi os skamme
 Den ene for den anden, og
 Af Skamsfuldhed vi Dolken drag.

Hansen (med Knive).

Gid dem med Helsen de maae slide!

Suhn

(Grædefærdig, vil synes modig).

Person! han skiertser i Utide.

(Mere munter)

Hør, lad os bringe lidt Papiir.

Hfr. Winther (sagte).

Døe troer jeg knap mit Botum blir;

Og gid det ei blev nogen andens!

Ælsberg (sagte).

Skrev Mængden døe, da var det Fandens!
 dens!

Hansen (med Papiir).

Det slaaer vist ingen Mand ihjel.

(De rive Papiir af ic.)

Den

Den Pap Papiir kan Bryftet dække,
Saa Dolken ei skal Hiertet række.

Jfr. Møller

(seer sig om paa de andre).

Hvis paa hvers Ansigt ret jeg seer,
I Dag her intet Selvmord seer.

Schwarz.

Har I nu alle udvoteert,
Saa blier mig Sedlerne leveert.

(De kaste alle Sedlerne i en Hat.)

Hvad, leve! Hvem saa nedrig er,
Og Liv har meer end Ære kier?

(Han tager nok en.)

Bevare mig! der ere flere,
Som feige tør paa Liv votere.

(Han tager ivrig de andre op og kaster med bister Forundring den ene efter den anden paa Bordet, hvor de andre læse dem efter, og forestille sig meget forundrede. Førend han aabner den sidste siger sagte:)

Een har dog vel paa Død voteert?

(Hoit med en foragtende Tone:)
 Jeg seer, at I mig har fixeert,
 Og at jeg den maae ene blive,
 Som raader til, sig at aflive.

(Han aabner Seddelen, lægger den
 forbluffet fra sig ic.)

Af mig en hellig Eed her gives,
 (Sagte.)

Saa vidt dog Sagen ikke drives,
 (Hoit.)

At paa min Seddel jeg skrev dse;
 Skrev nogen af dem leve?

Alle.

Dse!

Schwarz.

Saa Skiebnen os et Puds har spillet,
 Vi see, den ei vor Død har villet;
 Og paa det at vi ei omkom,
 Har vores Skrift falskatret om.
 Os til at leve Skiebnen tvinger!

Suhn

—

Suhn

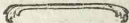
(seer til Coulissen).

See Schwarz! der Ole Riolen bringer.

Schwarz.

Ds Skiebnen derved vil paamine,
 Vi strax forsøge hør at vinde
 Igien vor elskte Herskabs Gunst
 Ved vores Flid, om ei vor Kunst.
 Og er nu dette Spøg mislykket,
 Saa er det dog kun Wessels Skam,
 Og Skaden falde og paa ham!
 Imidlertid begynder Strykket.

J. S. Wessel.

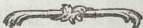

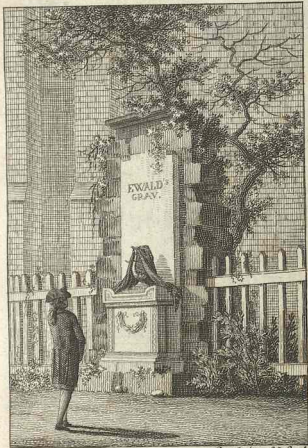
Til Hendes Majest.
 Dronning Juliana Maria
 den 4. Sept. 1781,
 fremsagt af Skuespillerinden Jom-
 frue Møller ved Slutningen af
 Syngespillet: Den skionne Arsene,
 som til denne høie Fødselsfest blev
 opført paa Lysttheatret paa
 Fredensborg.

Du, som blev skabt til Held og Fryd
 For Stordens Millioner!
 O Dronning! — Thalia synger ei Din
 Dyd,
 Thi hendes Sang, ei stemt i høie Toner,
 Den ædle Styrke ikke har,
 Som

Som værdig Dig kan prise;
Nei, Heltemusen skal den sidste Alder vise
Hvor ypperlig Du var. — —
At! tør Thalias Chor den Lykke
 haabe sig,
At Du vil værdiges, ved deres Røst,
 at høre
Det Onske, Nordens Folk for Dig
Saa tidt med ivrig Andagt gjøre,
Som de Din Dags, den skionne Mors
 genrøde,
Med Glæde see i Møde:
Bliv til Nordens Velbehag!
Bliv lykkeligste blandt Dage!
Kom til Nordens Velbehag
Tit tilbage, skionne Dag!
 A. G. Thoroup.

Bradt Sm: & Scul.

*Med Rette her dit Bryst er fölende;
 Thi alt hvad Ewald sang, var fölelse.
 Abrahamson.*

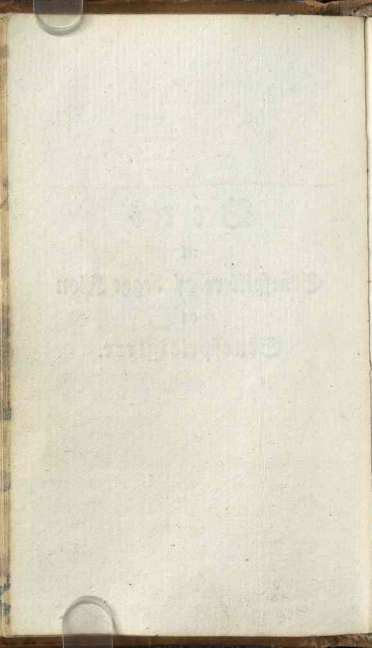
B e r ß

til

Skuespillere af begge Rion

og

Skuespildigtere.

Til Jomfrue Rose, da hun spille
Cenies Rolle, den 29.
Febr. 1764.

Cytheres Diesteen, og Phoebi spæde
Nøde,
Som tielent elkes op til Skuepladsens
Gode,
Endrægtig begge to en Krone byde
Dig,
Hvis evig grønne Krands Dig dennem
sely-gjør liig.

Det

Det brede Laurbærblad med Myrthens
 tunget Spidse,

Omsflette sødt forbandt Din Ungdoms
 grønne Iffe;

Eil Tegn, at Phoebus elsker Dig ei
 mindere,

End hun, som Myrthen tog i sin Be-
 styttelse.

Hvor æret staaer Du nu ved tvende
 Guders Naade!

Hvad Under, om Din Siel al anden
 Gunst forsmaaede?

Dog nej — der er end een, som tør
 ved Siden staae:

Det er vor Kierlighed — den maae Du,
 ei forsmaaee.

Saa yndig som Du er, saa velmeent er
 den Gave,

Som nogle Venner Dig med Krandsen
 tiltænkt have.

Tag

Tag Gaven hen; fortien en større, naar
enhver

Maae prise overalt Din Dyd og Hand-
ling her.

Du har Tilbedere; det kan ei andet være:
En Rose, hvor den groer, er sit Par-
teres Ære.

Indtag ved Yndighed saaledes Elskere,
Saa Syn og Dre er med Dig fornøiede!
Du, som Genie har den Lykke at behage,
Mag, at vor Kierlighed bestandig kan
tiltage!

Du er vort største Haab; vi vente just
i Dig

Alt det, som en Gauffin gjør stor i
Frankerig.

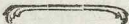
Fornøi fremdeles os, saa vil vi Dig
fornøie,

Og saa skal Lykken Dig, som Du Par-
teret føie.

Gaae,

Gaae, kronet Jomfrue! stolt af Dine
Landsmænds Gunst!
Tak for i Dag! — Udvilid hver Dag
Theatrets Kunst.

I Anledning af den 28. Octbr.
1767.

Caliste maatte døe; men Jomfrue Bøt-
ger leve!

Hun leve, Hun, som er og blir unis-
stelig;

Thi flige Roller, som Calistes, aldrig
bleve

Af nogen anden spilt saa usforlignelig.
Saa har saa søleligt, som Hun, saa vint
et Hierte,

Og ingen bedre kan udvortes vise
det.

Det, at Hun røres selv ved den for-
stilte Smerte,

Gjør Forestillingen naturlig, sød og
net.

Hun

Hun leve længe! til vor Skuepladses
 Ære;

Fremdeles yndet og beundret af en-
 hver.

I Hende æres og en Stand, som burde
 være

I større Agtelse og Ære, end den er.
 Den Noes, som Hun sig kan saa vel
 fortient tilegne

For steldne Gaver og saa kiendelig
 en Flid,

Skal Sandhed Hende til et Æreminde
 tegne,

Og Hun beundres skal, end efter
 Hendes Tid.

Jeg kiender Hende ei, og Hun mig
 aldrig kiendte.

Den Deklaration fornøden bliver her;
 Thi ellers maatte jeg mig den Beskyld-
 ning vente,

Min

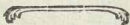
Min Koes var Flatterie, hvor grun-
det den end er.

Men alle og enhver maae billig Hende
give

So den Berømmelse, Hun har saavel
fortient.

Hvi skulde den da ei paa alles Begne
blive

Af een kundgiort, og helst en Hende
ubekiendt?

Til Autor for Zarine og Ciner
Lambeskielver.

Pral Frankrig længe nok af din Vol-
 taire, Rousseau,
 Og Engeland vær stolt af Young og af
 din Pope;
 Ja Tydskland, Gellert roes; men viid
 derhos, at oppe
 Blandt norske Gran og Fjeld kan og
 Poeter groe.
 Sandt nok, til Ydmyghed den Tanke
 længe drev
 Nordmanden, naar han stolt sit Lands
 Fordele veied',
 At blandt Solvminerne han endnu ikke
 eied'
 De, som om Gud, om Dyd og Pligter
 værdig skrev.

Men

Men læs nu vor Tullin og hvad De
nylig sang

Min Bruun — (oh Engle-Sang!) og
lad saa Verden sige

Hvori vort Norge bør for andre Lande
vige.

Ik nei! Naturen mindst er Marsag til
dets Trang.

O Du, som for sligt Land er Konge,
Fader, Ven,

Ophjælp det! Lad det dog Din Kiele-
dægge være!

Og løn vor Nordahl Bruun, som kan
Verden lære,

Hvad Norge dog har havt for Helte og
for Mænd.

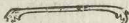
Jeg som med Glæde har, ulignelige
Mænd!

Følt Deres store Værd, jeg fordrer
ud ved dette

E Hver

Hver Pen, hver Haand, hver Mand,
hvert Hierte til at sætte
Dem Krandsen, Støtter, og hvad meer
optænkes kan.

Til Frue Walter, den 5.
Febr. 1778.

Aria.

Thalia! dit Skød
En Yndling blev fød.
De Danske en Vere!
Misundelse være
Den fremmede Flok,
Men Cimbrer har nok!

Recitativ.

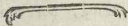
Forlystende for hver Tilskuer
Er Hendes Gang, hvor Hun frem-
stiller sig;
Og Handlingen er Mnemosynes lig;
Og Rosten en Zephyr for Horelsen;
Og Diekast og Miner Ambras Luer.
Kom hør, og see, og søl dig Hendes Ven!

Chor.

Saasnart hun fremtræder,
 Hver Kiender sig glæder;
 Tungfærdige muntres;
 De Muntre forundres.
 Paa Rige og Høie
 Hun Hjerter kan bøie.
 Thalia! dit Alter
 Saaer Lys af Frue Walter.
 Vort Epheu vi flette,
 Hun leve for dette!

Ewald.

Til Doden, da den truede
Jomfrue Frølich.

Dod! hvad vil du? Kiere sig,
Er du sendt fra os at tage
Denne Skionhed uden Mage?
Tag før een, der er dig liig!
Disse Roser stige Kinder,
Selv af Amor farved rød,
Og som man ei skionn're finder:
Blomstrs de for dig, o Dod?
Sig, du stygge Beenmand! sig,
Med de Tænder uden Læber,
Og din Beenrad du knap slæber,
Om Hun vel skal kysse dig?
Nei! du dig en Kury kuns henter.
Kom igjen — Hun dig vist venter —
Jeg dig hører brumme: "Naar?"
Viid — først om et hundred' Aar!
U * *

Til Ewald.

Hæld Dig — Du Nordens ædle Sanger —
 Ewald Dig!
 Hvor høi, hvor saur er Harpens Lyd —
 hvor stærk Din Sang!
 Ei svag, ei kielen! stærk, som nordisk
 Mand det bør!
 Som Ossian, naar han i Bælden sin
 opstod,
 Og sang om Skioldes Brag, om blanke
 Spydes Glands,
 Om kielke Heltes Banesaar, om Loda's
 Fald!
 Hæld Dig, o Skiald! saa hædrer Du
 Dit Fæderneland
 Ved Strengens Sølvklang om Frihed
 og om Dyd!

Du

Du Adams Brøde sangst — og Syn-
 dens første Straf —
 Og Fæderlandets Mænd — Skiold-
 ungens lumste Mord —
 Og Balders Fald for Spyd i Leire
 Kongens Haand!
 Du lærer Dyd, og Sielens Adel med
 Din Sang,
 Og patriotiskt Sind, og Brødre Kier-
 lighed!
 Jeg hørte Dig, Du Mand — jeg
 hørte Harpens Lyd
 Af mandigt nordiskt Bryst, som frit
 for Kielsenkab —
 Er ubesmittet, vældigt, reent, som
 Fiieldets Lufte.
 Høit løstede mit Hierte sig, at naae
 Din Sang,
 Som mægtig tonede, og fyldte det
 med Mod,

Med Fryd og Drift at være mild, og
 stærk i Dyd!
 Med Drift at gribe Livet og at synge
 selv —
 Harmonisk Sang, til Dyds, til Fæ-
 derlandets Pries!
 Tak skee dig, Balders Sanger, for hver
 Harpens Lyd,
 Naar Du nedtager den fra sin bemoste
 Eeg,
 Og gyder vældig Drift i Siel at gaae
 foran
 Paa Dydens Bei, at stride først, at
 vinde Seier
 I Kamp, at hædre sig ved stort og
 ædelt Sind!
 Din Løn er stor — See Eegens glade
 Digterkrands
 Skal frone Dig — ved meer end Kob-
 berkrivt, som støbt
 I Klip:

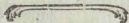
I Klippen, staaer, og trodser selv Nar:
hundrede —

Ved meer — ved Kierlighed, o Ervald!
skal Dit Navn

I Alles, Alles Bryst, til Esterfløge:
tens Fryd,

Til scene Dages Glæde giemmes; als:
drig skal

Dit Navn døre blandt os, Du Bragas
ædle Søn!

Bed Clementins Grav, den 11.
Jan. 1776.

Nu, Harpagon farvel! tag med dit
Pengekærin!

Vor danske Skueplads har tabt sin Cle-
mentin.

Thalia blues ei sin Yndling at begræde;
Mistrøstlig spørger hun: Hvem tør
Hans Sted beklæde?

Hun hørte tidt Hans Noes, endog (en
sælsom Sag)

Uf hendes franske Børn, med inderligst
Behag.

Men Hans Fortienester den ægte Noes
maa finde,

Som Borger og Acteur, i brave Fol-
kes Minde.

Til Frue Walter den 5. Febr.
1781 *).

Du, som fortrylled' Sielene,
 Og tusindformet lod Dig see,
 Hvis Smile, Belyst, vore Hierter,
 Hvis Sukke bød dem føle Smerter;
 Du, ved hvis Taare vores flød,
 I Dag Dig Himlens Herre bød
 For vores Klode Dig at vise,
 Paa det den henrykt skulde prise
 Den Almagt, som frembragte Dig.
 O gid Du maae saa lykkelig,
 Som Dine Landsmænd ønske, blive!
 Nyd alt hvad Himlens Gunst kan give!
 Da fryde Dine Venner sig.
 Lad dem ei længe savne Dig!

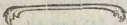
E 6

Rom

*) Taget af den Stockholmske Avis.

Kom hældig, stor, kom snart tilbage!
Lad Danmarks Skytsgud ei beklage,
At han i Dig den vittigste
Blandt Nordens Døttre mistede!

Til Jomfrue Frølich *), den 8.
Jan. 1781.

Guddommelige Sprog! - hvor Haand
og Die taler,
Udtolker Hjertets Gld, og Fryd, og
folde Skræk.

Henrykkende Figur! hvert Skridt, hver
Mine maler
Naturens Hævn, de fine Konstens
Træk.

Meer end fortryllende! hvis Sprog,
hvis Stilling viser
Vor Alders Fraya; ha! selv Paphus's
Dronning Dig

E 7

Mis-

*) Ved at see hende dansse Annettes
Rolle i Balletten: Kierligheds Magt.

Misunder. Plato sin Philosophie for-
liser

I Skyggen af Din Glands — en
Epikurus lig.

Naar Elskovs Maserie til Krigshelt Dig
omskaber,

Du trodser Kion og Stand og Sværd
og Magt;

Da Amors Duffehelt sit Speil og
Børste taber,

Selv Toffen taber sig i Glandsen af
Din Pragt.

Hæld — Hæld den Konstens Søn, der
hældig Dig fremviser

For Slægterne, som: Da du strakte
modig Arm

At hævne en formeent fornærmet Dyd
— og priser

Den Ild — den stadig Ild, som flam-
mer i Din Barm.

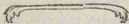
”Seer,

Seer, Døttre, Præget af Thalias
stolte Vige;
Misunder, prisende din Alder lyk-
lykkelig,
Som saae Annette selv! " Saa Fæ-
drene vil sige,
Og smelte sinende det Malm, som
gjemme Dig.

Til Jomfrue Møller, ved Ewalds
Grav.

Hæd Dig, Du unge yndige Skionne,
Thalias Veninde!
Bifald og Glæde skal stedse belønne
Og nævne Dit Minde
Helligt, som Skalden hans Grav, hvor
Din Smerte
Med sølende Stemme
Kongen og Folket fremkaldte og lærte
Ham aldrig at glemme.

Til Mad. Gielstrup, i Anledning
af Holbergs Ereminde.

Ei seer man Dig bekrandse Holbergs
Minde,

Ei græde for den elskte, tabte Skiald.
Hans og Din Muse — ædle Kunstner-
inde! —

Bestemte Dig et bedre, større Kald;
Ehi ved Din Tryllekraft han endnu
lever:

Du spiller ham med al hans egen Gld.
Hans Genius usynlig Dig omsvæver,
Og giver Kraft og Bifald til Dit
Epos.

Bliv ved, stor som han er, os ham at
vise,

For:

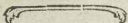

Fortolk ham ved Dit muntre sande
Spil.

Naar vi ham da med vældig Latter
prise,

Du deler Skialdens Noes, som hid-
indtil.

Kahbek.

Til Ewald, i Anledning af den
9. Marti 1778, da hans Balders
Død blev opført, hvor han
selv var tilstæde.

Fra Vidskialf signed' selv Balsaders
Dø —

Og faure Fraya i det Høye
Den Dag — da Cimbrers Lyst og Være
Du faaredes at være —

Tre gange rundt klang i Balhall
Hæld Dig, Du dierve Skiald!!!

Balkyrier til Dig mon flette
En Grannekrands — og Nornen sætte:
"Den grønnes indtil Surturs Kamp
og Nagaards Fald!!!"

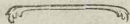
H. G. Wiffen.

Under

Under Herr J. H. Wessels
Portrait.

See her den Mand, som efter Hol-
bergs Tid
Til Danmarks Lyst Thalias Gunst op-
vakte,
Hvis muntre Siel det sande Spøg og
Bid
Paa ny igien paa Skuepladsen bragte:
Som tvang os til at lee ved Synet af
en Stymper,
Som havde Kierlighed, men havde
ingen Strømper.
Johan de Wibe.

Til Madame Preisler.

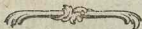
Du, som Agathe, har vidst Folkets
 Agt at vinde,
 Du var det, som Catan, Costanza,
 Jenny, kær;
 Den ynded' Preislers Sang, som græd
 ved Walters Minde —
 Orsines Sværmerie blev holdt Beun-
 dring værd. —
 Lad intet hindre Dig med varm Attraae
 at søge
 Den Glands, som straaler om Dit
 Rygte, at forøge.
 Om Du af Avind, Had og Løgn for-
 fulgt Dig seer,
 Da viid, at Vren med i deres Følge er.
 U. G. Thoroup.

Til

Til Jomfrue Astrup.

Du, som Sophies Graad har seet at
 flyde ned,
 Og Astrups Læber hørt fortolke hendes
 Smerte,
 Om du ei straffet var med et forstœenet
 Hierte,
 Du Kummer sølet har ved det Sophie
 leed. —
 Men var Dit Blod end varmt, af Amor
 Du begierte:
 Skient med Albines Qual mig hans
 Lyksalighed!
 A. G. Thoroup.

Bradt Inv. & Scul:
Vielgeschrey.
 Lars Dintfas, Christopher Phedermesser,
 Jens Sandbüchs, Christen Griffel.
 den Stundeslöse 1 Act. 4de Scen:

BIBLIOTHECA
REGIA
HARNIENSIS

A f h a n d l i n g e r

o g

E f t e r r e t n i n g e r .

THE HISTORY OF THE

ROYAL

ACADEMY OF SCIENCES

Om Parterret.

Det synes at være bleven til en anden Natur hos dyrkede Nationer, ikke at kunde gaae forbi et Kunstverk, som er udsat til Skue, uden at fælde Dom derover; og Kunstneren lader til, ved offentlig at fremstille sit Arbeide, stiltiende at underkaste sig de Forbigaaendes Domme. Havde det stedse været Kunstneren ligegyldigt, at erholde Bifald eller Mishag, saa havde Kunsten aldrig naaet den Grad af Fuldkommenhed, hvortil den en Tid var, og nu paa ny igien er stegen. En ædel Be-

D

gier

gierlighed efter Ære opflammer ene til store Gierninger, da Følesløshed mod Verdens og Efterslægtens Bisald ikke viger en Fodsbred fra den almindelige Wei. Den, som blot har arbeidet for Brød, er aldrig bleven til noget. Men ved ingen Kunst er Bedømmelse uundværligere, end Skuespilkonsten. Vilde den ikke falde tilbage til sit forrige Intet, dersom Tilskuerne vare ligegyldige ved Skuespillerens gode eller flette Spil? Man har bemærket, at de bedste Skuespillere stedse besidde størst Ærgierrighed; og jeg tvivler paa, at mange gav sig af med dette i Sandhed meget besværlige Liv, naar det ikke var dem tilladt, derved at gisre Regning paa Hæder. Altsaa kan intet være mere opmuntrende for den gode Skuespiller, end offentligt Bisald, og intet gavn-

gavnligere for Begyndere i Konsten, end billige Dommeres Domme. Hvo som vil domme over Skuespillerens Spil, maae besidde Smag og Kundskab i dette Fag af Digtekunsten, saavel som og i Skuespillerkunsten. Den største Deel af Publikum besidder ikke disse Egenskaber. Det synes, som det ikkun gaaer i Skuespillet for at fordrive Tiden; de høiere Hensigter, som Konstens Studium forudsætter, ere det ubekiendte. Kienderne ere overalt fordeelte i Skuespilhuset, men dog saa ulige, at Overvægten af den største Mængde strax falder i Dinene. Folk af Smag og Indsigter holde sig dog altid gierne sammen paa offentlige Steder. Vist nok indfinde sig nu og da nogle i deres Cirkel, som give sig ud derfor, men som ikke ere det; og derfor

seer opvakte Hoveder sig nødsaget til at tage den Plads, som efter Fortieneste egentlig tilkom dem. — Skuespilhuset er indrettet i visse Klasser for Tilskuerne, saasom Logerne i forskiellige Etager, og Parterret. Det tilkommer altsaa Logerne og Parterret offentlig at bedømme Skuespillerne — men disse have dog ikke lige Ret dertil. Det Afgjørende i Dommen er overladt til Parterret allene. Dette Fortrin er i sig selv meget besynderligt. Egentlig er enhver Kiender, efter min Meening, beføiet til at tilkiendegive sin Følelse over Skuespillerens Kunst, paa hvad Plads han ogsaa befinder sig. Men alligevel synes dette Fortrin ikke at være Personens, men Stedets, som man er paa, nemlig Parterret. Jeg tør forudsætte, at Læserne vide, hvad et Par-

Parterre er i architektisk Forstand. Her tales allene om den Forsamling af Tilskuere, som have det Fortrin, paa Stedet at bedømme Skuespillerens Spil, enten det er godt eller slet. Denne Forsamling holdes ikke i ethvert Skuespilhuus paa det Sted, man kalder Parterre. Paa mange Steder er Parterret i den moralske Forstand der, hvor Personerne befinde sig, som i den offentlige Bedømmelse angiver Tonen. Dog ere disse enkelte Tilfælde blot Undtagelser; i Følge Bedtægten hæfter denne Rettighed ved det architektiske Parterre.

Denne Deel af Skuespilhuset, som her tales om, heed hos Grækerne og Romerne Orchestra. Det var en halv Cirkel, som var imellem Skuepladsen og Amphitheatret. I Forstningen stod

alle Folk i Rom iblandt hinanden; der var ingen Forskiel paa Senatores, Rid- dere og Borgere, Mandfolk og Fruen- timer. Men efterat Republiken havde noiere overveiet det, fik enhver af disse Stænder sin bestemte Plads, for at afhjælpe de Uordentligheder, som opkom ved, at Ridderne ofte gik op paa Skue- pladsen. Senatores bleve, i Følge Tacitus, anvist Orchestra; Ridderne de fiorten nederste Bænke i Amphithe- atret; Midten i samme var for de øv- rige Mandfolk, og de øverste for Fru- entimmerne. Tribunernes Tjenere fik ogsaa deres egen Plads, som de deelte med de Frigivne. Caligula tillod end- og Ridderne og deres Gemalinder Ud- gang i Orchestra. I Athenen vare Senatores ligeledes særskilte fra de øv- rige Klasser af Folket. Stedet, hvor

de sadde, heed *Buleutikos*; og det, hvor Ungdommen stod, *Ephibikos*. — Man skulde troet, at de romerske *Senatores* og Riddere vilde have tilegnet sig et eget Fortrin i at bedømme Skuespillerne; men man finder ingen Spor deraf hverken hos Grækerne eller Rømerne: ihvorvel man hos alle Skribentere, som have skrevet om Skuespilspladsen, forefinder meget om Klappen, Raaben, Trampen og Udpiben. Det hele Folk, saa mange som deraf var forsamlet i Amphitheatret, tog Deel i al Slags Bedømmelse. Det klappede, naar Skuespilleren spille sin Rolle godt, deklamerte og accentuerte rigtig; saaledes som det og hyede, peeb og trampede naar han ikke vidste den godt udenad, eller udtalte korte Stavelses-

lange, og lange korte *). Hvo som vilde klappe, maatte staae op; de havde endogsaa forskiellige Forandringer med at klappe. Men disse udvortes Bisfalds- eller Mishagstegn vare ikke Skuespillerne allene forbeholdne; ogsaa Reiserer, Magistratspersoner, Generaler og Digtere erholdte begge Deele. De, som havde Folkets Yndest, bleve modtagne med Frydeskrig og Haandklap **); men de, som det ikke vilde vel, med Piben Hyen og Trampen. Cato havde tiden Vre, at blive udpeben; han maatte endog engang med Livsfare redde

*) Hvorledes vilde det see ud med mange Skuespillere, dersom de skulde træde frem for et græsk eller romersk Parterre?

***) Denne Skik har endnu Sted i Frankrig, England og flere Stæder, naar Landets Herre eller andre for Staten fortiente Mænd komme i Skuespilhuset.

de sig ud af Skuespilhuset. Claudian siger engang om Steliko, i den anden Bog af hans Lovsang over denne General:

”Hvor vil du ikke blive modtaget med Klap paa Pompeii Skueplads!”

Og Horaz indbyder, i sin første Bogs 20de Ode, hans Belynder Mæcen til et lidet Gæstebud, hvor han vil besværte ham med en ringe Viin, som han havde henlagt den Tid, da Mæcen i Skuespilhuset blev modtagen med Haandklap. Men dette offentlige Bisfald blev ofte tilkiøbt *), og tabte derved aldeles sin Virkning.

Vi søge altsaa forgieves det moralske Parterre hos de Gamle. Naaskee er det opkommen hos det Folk, som

D 5

har

*) Det gaaer ligesaa til i vore Tider.

har givet det Navnet; det er vel at
 formode. Hvor tales mere om Par-
 terrets Domme, Rabaler, Klappen og
 Udpiben: hvor fortæller man flere Anek-
 doter om samme, end i Frankerigs Ho-
 vedstad? Hvilke Efterretninger ere
 ældre end de Franske? — Men Tiden,
 naar det er opkommen, naar det har
 taget sin Begyndelse, dette synes ikke
 af nogen theatralisk Historieskriver at
 være bleven holdt for vigtigt nok til at
 anmerkes. Og i sig selv er det ikke
 heller meget magtpaaliggende; nok, at
 Tingen er til. Til Overflødighed kan,
 som et Devijs, anføres en Bekræftelse;
 den staaer i den franske Encyclopedie
 under Artikelen Parterre, og lyder saa-
 ledes: "On appelle aussi parterre la
 "Collection des Spectateurs, qui ont
 "leurs places dans le parterre; c'est
 "celui

spilkonsten, førend man i Almindelig-
 hed tilegnede sig den Rettighed at be-
 domme, og Parterret at sælde Dommen;
 thi hvorledes kan man bedømme det,
 man ikke forstaaer? Maaden, hvor-
 ledes Parterret er opkommen, er os
 ubekiendt, og hvad man kan sige derom,
 er ligeledes intet uden Gisninger. Den
 største Deel af de Lærde, alle Forsat-
 tere, som have skreven for Skueplad-
 sen, alle Liebhabere og saa kaldede skønne
 Mander, have fra Arildstid valgt Par-
 terret til deres Sted i Skuespilhuset.
 I Logerne kunde de ikke komme, fordi
 de ere bestemte for Folk af høi Rang,
 for Familier, og for Fruentimmer; og
 at gaae derhen, hvor Folk pleie at
 forsamle sig, som ere under den lærde
 Stand, synes dem at være fornedrende.
 De valgte altsaa en Mellemplads, som
 var

var beqvemmet saavel for deres Stand, som for deres Formue. Disse Mænd have ganske vist lagt Grunden til det Fortrin, Parterret har, fordi de for deres Kundskabers Skyld stode i Ansæelse hos Publikum. De vare uden Tvivl de første, som søgte at opmuntre Skuespillerne ved deres Bisatd; de, som ved Haandklap tilkiendegav, naar de fandt noget Udmerket i deres Spil; de øvrige Tilskuere lod sig det gefalde, og sigde endog ved denne Løsning med. Skulde s. Ex. Piere Corneille, som man foran i Parterret havde sat en Stoel, skulde han ikke undertiden have sat Tilskuernes Hænder i Bevægelse?

Men har vi da et Parterre? Da nu Parterret er en Deel af Publikum, som paa Stedet bedømmer Skuespiller-

nes Spil, saa maae man vel ogsaa for-
 staae Spørgsmaalet: har vi et Par-
 terre? saaledes: Gives der paa det Sted,
 hvor der ere Skuespillere, saadanne Til-
 skuere, som besidde Smag og Indsigter
 i Skuespillerkonsten, hvorved de ere be-
 rettigede til at fælde en endelig Dom?

Om nu ogsaa Parterret i og for
 sig selv blot var et Ideal, saa have vi
 dog en vis Klasse af Tilskuere, som til-
 lægge sig dette Navn, som tilegne sig
 visse Rettigheder, og som, naar de Tid
 efter anden vilde opfylde de Forbindt-
 ligheder, som dette paalægger dem, med
 Tiden kunde gjøre dette Ideal virkelig.

For at kunde bedømme Skuespil-
 lernes Spil med Anstand og Værdig-
 hed, maae Medlemmerne af Parterret
 have

have gode Sæder, Smag og Theater-
 kundskab. De første yttre deres Ind-
 flydelse i Særdeleshed i den gode Or-
 den, som bør herske i Skuespilhuset;
 stemmer Bisalds- og Mishagstonen, og
 forjager Partiskhedsaanden. Parter-
 rets Medlemmer skulde stedse lade sig
 see med en Mands Anstand, paa hvis
 Stemme det kommer an, at gjøre Udsla-
 get i Dommen. Parterret er et Folks
 Representant, paa hvis Udfærd det
 allene beroer, hvad for en Mening
 fremmede, hos hvilke han negocier-
 rer for samme, skal faae om dette
 Folk. Hvad Begreb kan man vel gjøre
 sig om et Publikums Kultur, hvor det
 taales, at Skuespilhuset gøres til en
 Sammelplads for aftalte Komplotter?
 Dette er for det meste kun Tilfældet ved
 store Parterrer; men der ere endnu an-
 dre

dre Tilfælde, hvori de smaa ikke give dem noget efter, f. Ex. støie og snakke høit. Hvad kan mange have for en Hensigt, ved at gaae i Skuespillet? Vist ikke for at forædle deres indvortes Følelse, at forbedre deres Sæder, og at stille sig af med de Lidenskaber, hvoraf Følgerne yttre sig paa den spillende Person, som forestille disse Lidenskaber. Formodentlig driver Kiedsommelighed dem derhen, i det Haab at finde en ligesaa vrkesløs Nabo, som de kan bortsladre Tiden med. De synes at give denne Fornøielse Fortrinet for den Interesse, som flyder af Skuespillet. Men det fortredeiligste er, at de derved forstyrre deres roelige Naboers Fornøielse, som det egentlig er om at gjøre at erfare, hvorledes Handlingen lidt efter lidt udvikler sig. Disse undgaae, ved
denne

denne Støi, de Steder, hvori den hele tilkommende Udvikling ligger, og midt i samme vide de ikke, hvorfor den seer saaledes, og ikke anderledes. Og hvorledes kan man under disse Omstændigheder bedømme Skuespillerne, naar Sielen af Stykket under denne Tummel forsvinder; naar man bliver hindret i, at sætte sig ganske i den handlende Persons Sted; naar Diet blot seer, hvad Dret ikke har hørt, og de indvortes Sandser ikke have følt? Vi vilde i Sandhed have den Dommers Dom meget mistænkt, der midt under et sammenløbende og larmende Folk havde anhørt de stridige Parteris Anklagelser, Forsvar og Beviser; ikke at tale om, at Skuespilleren derved forvildes, og bliver ligegyldig ved saadan en Forsamlings Bisald eller Mishag.

Ste:

Stedets og Omstændighedernes Beskaffenhed maae bestemme, om, og i hvor vidt Parterret kan betiene sig af den afgjørende Stemme. Paa mange Steder gives der aldeles intet Parterre, eller ogsaa det er der, hvor Landets Herre og hans Hofstat, opholder sig. Men disse Omstændigheder undtagne, saa har den Klasse af Tilskuere, som egentlig befinder sig i Parterret, billig Rangen i at bedømme Skuespillernes Spil. Sielden pleie Logerne at gjøre det Indgreb i denne ældgamle Rettighed. —

Men hvor er det Parterre, som betiener sig af denne Rettighed med den Billighed og Anstand, der sømmer en indsigtsfuld Dommer? Hos de fleste udarter den til Misbrug; den bliver

ver et Kov for Kabaler, Partiskhed og
 Ungdoms Fremfusenhed. I Stedet for,
 at man skulde tilkiendegive sit Mishag
 over Skuespillernes Spil med dyb
 Tavshed, saa har man opfundet andre
 Nøvsener: at pibe og trampe. Aldrig
 er nogen Skuespiller nogensinde bleven
 forbedret ved deslige Midler. Og hvem
 iblandt Skuespillerne denne Skiebne
 cengang traf, kom ganske vist anden
 gang, af Frygt for atter at være
 udsat for denne Medfart, fordær-
 vet paa Skuepladsen; uden engang at
 regne den Skade, som man tilføier
 gode Skuespillere, naar Kabalen sam-
 mensværges sig imod dem, og i det de
 trine ind paa Skuepladsen ønsker dem
 velkommen med deres Mishagsinstru-
 menter. Et sødeligt Parterre betiener
 sig aldrig af disse Midler.

En Dommer maae være en fast, uroffelig Mand; han maae have en aaben Hierne og en igiennemtrængende Forstand. Der fremstille sig saa mange smukke Skabninger for ham, som be- væbne deres Dine med yndige Smil og Taarer; lad ham kun blive rørt der- ved, men han maae med Staal og Jern tilspærre Veien til Hiernen for disse Følelser. Skabning, Taarer, Smil ere jo ikke Kiendetegn paa Uskyldighed og en retfærdig Sag. Han kan sige til Vigen: Din Stemme, dine Taarer, dit Smil, din Skabning, alt er sødt; det rører mig altsammen; — men du har dog feilet. — Remond de St. Albine siger et Sted: Vi maae være følsomme, men ogsaa retfærdige. Vi maae vel hylde Yndigheder, men ogsaa agte Talenter. Vi vil stedse lade

os røre af en Skuespillerinde, naar hun er tækkelig; men om hun end ikke besidder denne Fordeel, saa lad os derfor ikke mindre tilklappe hende Bisald, naar hun har Egenstaber, som hverken Nar eller Sygdom kan ødelægge.

Uden Smag og Kundskab kan ingen dømme, meget mindre affige endelig Dom. Hvo som ikke kan oversee en Ting, er frygtsom, og holder sig tilbage. Stundum vover een sig frem, men han bliver greben, og kan ikke skjule sin Forlegenhed for de forundrede Tilskuere. Det bedste er, at hvo som ikke veed sig sikker, han blive hjemme.

Et Skuespils Form, dets Art og Indretning, ere Smagens Formaal. Smagen bedømmer Udførelsen, Kundstaber:

skaberne fastsætte Grundføtningerne og
 Theorien, efter hvilke hiin bør domme;
 den undersøger Tingens Natur, uddra-
 ger Regler deraf, og gjør enhver Kunst
 til en Videnskab. Saaledes er Skue-
 spilkonsten ligeledes en Videnskab. Den
 indeholder Regler for Digteren og for
 Skuespillerne. Den foreskriver hiin,
 hvorledes et Skuespils Form, Sæd-
 erne, Temmet, Dialogen o. s. v. skal være
 beskaffen, hvis det skal opnaae det fore-
 satte Niemed; og det den foreskriver disse,
 er ligeledes bygget paa Naturen; den
 forudsætter gode, naturlige Gaver, som
 allene ved Kunsten maae holdes inden
 deres vedbørlige Grændser. Udtryk, Fø-
 lelse, det Fyrige i Lidenskaberne, Mun-
 terhed, Sielens Adel, Omhed, Stem-
 me, Sandhed i Spillet, Udtalen, De-
 klamation, det Naturlige, Kostumet
 og

o. s. v. ere Formaalene for disses Dan-
 nelse, foruden hvad den endnu forud-
 sætter om Skuespillerens Udvortes og
 hans Figur. — Med begge disse Deele
 af Skuespilkonsten maac Parterret være
 bekiendt, for at kunde stille Digterens
 Arbeide fra Skuespillerens. Der er
 altid en Forstiel paa et Skuespils Skion-
 hed, som blot Digt betragtet, og paa
 Skionhederne i sammes Udførelse af
 handlende Personer. Naar Parterrets
 Medlemmer, som ofte pleier at see,
 blander begge Deele sammen, saa be-
 gaaer det en Uretfærdighed i sin Dom;
 det tillægger det ene den Bærd, som
 tilhører det andet; det gjør Skuespille-
 ren til Digter, og Digteren til Skue-
 spiller. Da først fortiener den sidste
 Bisald, naar han ikke allene har naaet
 Digterens Ild og fattet Sielen i hans
 Styk.

Stykke, men og fornemmelig, naar han ved sin Kunst kan skule Digterens siensynlige Armod, og kalde hans halv-døde Skønheder til Live. Dog, jeg vil derved ikke gjøre Parterret sin Ret skridig: at dømme og kiende i nye Stykker, om de fortiene at opføres, eller ei. Denne Kiendelse angaaer kun Forestillingen, hvis jeg ikke tager Feil, og aldeles ikke Digteres Produkt, som slikt betragtet. Et Skuespil kan være godt ved Forestillingen, og slet ved Læsningen, og ligeledes omvendt; der gives ogsaa nogle, som i begge Tilfælde tillige behage, og i begge mishage. I alle disse Tilfælde maae Parterret nsie overveie, om Skuespilleren gjør sin Skyldighed eller ei, paa det hans Skyld ikke skal falde paa Stykket. Derfor troer jeg, at et Skuespil just ikke
for:

fortiener at udelukkes fra den Ære at opføres, fordi at Skuespilleren har for-
dærvet det; og desaaarsag bliver for-
modentlig ogsaa de nye Stykker i Pa-
ris og London opførte tre til fire gange
efter hinanden, førend man fælder Dom-
men: enten det tages til Raade, eller
det fordømmes. Spiller Skuespilleren
sin Rolle rigtig, saa maae Parterret
klappe ad Stykket, eller udpiibe det.
Denne Dom fældes dog altid i Henfigt
til Forestillingen. Det er Parterret
blot derom at gjøre, at underrette Skue-
spilleren, om det spilte Stykke enten
kan tage imod en god Forestilling, eller
ei; at det allene har lagt paa ham, at
Stykket er faldet, eller at det er bleven
hævet. Gjør Skuespilleren et godt
Stykke slet, og et slet godt (hvorvel
dette Tilfælde nok er sieldent), et godt
118 E Styk-

Stykke godt, og et slet slet, saa bliver hans Spil altid ved Bedømmelsen taget i Betragtning, og han bliver da enten frikiendt, og Stykket fordømt som udueligt til at opføres, eller og Stykket friefunden, og Skuespilleren lastet for sin Ubequemhed. Med faae Ord: Parterret er ingen Læser, men Tilskuer og tillige Tilhører; det er en moralsk Person, som aldeles ikke maae lade, som om Handlingen var Digt, skrevet eller trykt; han maae troe at være paa Torvet, paa Gaden, i Slottet, i Huset, paa Landet o. s. v., hvor han seer en virkelig Handling, en Begivenhed, som hændelsevis tildrager sig. Sætter hans Følelse sig op derimod, det være af hvad Aarsag det vilde, saa kan han forlade Stødet o. s. v.

Formen, Arten og Maaden i Skuespillernes Forestilling maae være Naturens Bærk. Vil du altsaa bestemme det, saa raadsfør dig med den, spørg Mennesket, spørg dets Tilbøieligheder, dets Lidenstaber, dets Stand og dets Karakter om Raad: hvorledes udtrykke disse eller hine sig? hvilke ere deres Gebærder, deres Bevægelser o. s. v., naar de spiller denne Rolle i det daglige Livs store Skuespil? Tag Svaret, og sæt det i Forhold med Skuespillernes Spil; hvad som ligger derimellem vil bestemme din Dom.

Jeg kunde endnu skrive meget over Parterrets Sæder, Smag og Theaterskudskab; men hvo som veed, at ingen, i Besynderlighed i Konstsager, kan uden Tillag om bogge sige, hvad der er skønt,

og hvad der er hæsligt; hvo som veed, at denne Smagens Dom, som endnu ligger aldeles raa i Sielen, at den faaer Liv ved det gode anstændige Udtryk; hvo som endelig veed, at det er væsentligt nødvendigt, for at kunde bedømme og dømme i et særskilt Fag af Konster, at studere denne særskilte Konst og dens Regler i deres hele Omfang: for dem har jeg alt sagt for meget. De øvrige, som endnu ikke have vidst dette, men gjerne ønskede at være Medlem af Parterret, de kan i det mindste ansee dette lille Forsøg som en Beviisning til Kilden selv, hvor de kan lære det, til hvis Underviisning Nummet her er for snævert.

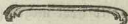
Naar Parterrets Medlemmer besidde disse fornødne Egenstaber; naar

de

de opfylde de Forbindtligheder, de ere Skuespillerne skyldige, saa vil disse paa deres Side heller ikke vægre sig ved, at tilstaae dem det Fortrin, som skiller dem fra de øvrige Klasser af Tilskuere.

Det staaer enhver frit for, efter eget Behag at forsøge denne liden Afhandling, om Parterrets Rettigheder, med endnu flere; — men for alting, at der ikke kommer Trommer og Piber i deres Tal.

O

Om Tydelighed i Udtalen.

Fordre vi ikke med Ret Tydelighed i Udtalen af alle offentlige Talere? Bør de ikke kunne forstaaes førend de kunde lære, overtøye, røre og henrive Tilhørerne? Hvad Gavn kan Taleren haabe at stikste, naar han ikke kan gjøre sig tydelig for Dret, for derigtiennem at blive det for Forstanden? — Tydelighed bliver altsaa en væsentlig, en nødvendig, ja Talerens allerførste Egenskab. Og fordrer man denne Egenskab hos ham: med hvor megen større Ret kan man da ikke fordre den hos Skuespilleren? Er han ikke ogsaa, fra en vis Side betragtet, at ansee som en offentlig Taler, i det han, ligesaavel
som

som hiin, taler for Tilhørere? Der-
 som han end er af Naturen begavet
 med de flere Egenheder, der fordres
 af ham i større Grad, end af den blotte
 Taler: saasom Ansigtets og Mennes
 Brug, Armenes og Hændernes Bevæ-
 gelse, Gang, Instand, Følelse, Evne
 at gaae over fra en Sindslidelse til en
 anden o. s. v.: saa ere dog alle disse
 Egenheder at ansee som overflødige,
 naar han ikke med dem foreener Tyde-
 lighed i Udtalen. Skuespilleren begaer
 et Ran imod Digteren, hvis Værk
 han ved sin Konst skulde forskigge,
 naar han ikke taler saaledes, at Tilhø-
 rerne kan forstaae ham — thi i Hen-
 sigt til Digterens Arbeide er Forsam-
 lingen at ansee som Tilhører, og i
 Hensigt til Skuespillerens Konst, baade
 som Tilhører og Tilskuer tillige. —

Ene Skuespillerens Tydelighed sætter Tilhørerens i Stand til at bedømme Digteren; og Skuespillerens øvrige ypperligste Talenter kunde ikke fornøie Tilskueren, der ikke kan bedømme Spil og Ord i Forhold til hinanden, og deraf kiende, hvorvidt han fulgte Naturen i sin Efterlignelse, og i hvilken Grad han forhøiede eller forringede Skuespillets Værd. Hvo kunde da ansee en slet Udtale for en ringe Mangel, da den ikke allene forstyrrer Skuespillets Hensigt og Virkning, men endog gjør Skuespillerens øvrige Kunst unyttig, og Tilskuerens Fornøielse til intet?

Mange Skuespillere blive utydelige og uforstaaelige, fordi de ikke anvende Flid nok paa, at artikulere Ordene rigtigt; thi det er ikke sjeldent, at
 man

man paa Skuepladsen hører: "Kier-
lighe til Fædernelande," i Stedet
for: Kier:lig:hed til Fæ:der:ne:lan:det,
og flere flige lemlæstede Talemaader.
Hvoraf veiser denne Utydelighed sig?
Ikke af andet, end fordi de ikke have
tydeligt Begreb om Taleredskabernes
rigtige Brug. Disse ere fornemmelig:
Tungens hastige og langsomme Bevæ-
gelses, Læbernes rigtige Sammenføielse,
saa og Hagens Bevægelse, som alt bi-
drager til at give Ordene Tydelighed.
En Skuespiller kan, endog med den
svageste Stemme, ved Glid og Kunst
erholde Tydelighed i Udtalen, naar han
flittig holder sine Taleredskaber i Øvelse.
— Men han maae øve enhver af disse
i Særdeleshed; og det skeer bedst ved,
langsom at fremsige Ord, som ere af
den Beskaffenhed, at de bringer enhver
E 5 enkelt

enkelt Deel af disse i Bevægelse. Til saadanne Dvælseser opsøge Skuespilleren Bers, eller han sætte selv saadanne vanskelige Ord sammen, hvori Tungen fornemmelig bruges; s. Ex. "Lad Lars Larsen lære Lutheri lutrede Lærdomme;" dernæst saadanne, hvori Læberne komme meget i Bevægelse, s. Ex. "Bent Bertelsen bring begge Brødrene Barthold Brinstrups brækkede Breve," og saa fremdeles. — Det forstaaer sig selv, at alle disse Dvælseser maae skee med lydelig Røst og uendelige gange igientages, isald de skal virke Smidighed i Taleredskabernes Brug. Hvo som saaledes søger at bøde paa naturlige Mangler, kan være sikker paa, ikke at have arbeidet forgieves. Erfaring taler bedst i denne Sag.

Utydelighed hos Skuespillerne, kan ogsaa reise sig deraf, at de ikke forstaae at afveyle med Tonen naar de tale, men forfalde til Monotonie (Eenslyd). Hvor mange Ord ere ikke af den Natur, at de kræve Afvejling i Tonefaldet, isald de skal blive tydelige og forstaaelige for Hørelsen?

Utydelighed i Udtalen kan ogsaa have sin Aarsag deri, at den Talende ikke til rette Tid drager sit Veir. — Hvor mange Skuespillere gives der ikke, som blive ved at tale saa længe der er Luft i deres Lunger, og bryde deres Tale af i Begyndelsen, Midten og Enden af et Ord, ligesom det falder, for paa nye at fylde Lungerne med Luft? Naar Skuespilleren ikke veed i beleilig Tid at iagttage sit Aandedræt, saa kan han ogsaa let derved blive uforstaaelig;

thi ved denne ukloge Omgangsmaade med at drage Nanden hænder det sig ofte, at han nødes til at sige den Stavelse hastig, som burde siges langsom, og den langsom, som burde siges hastig; ja ofte er han nødt til at svælge en eller to Stavelser af sammensatte Ord, for ikke at spille Bankerot med hans Nandedræt. Det forstaaer sig selv, at den som snøvler aldrig kan giøre For- dring paa at tale tydeligt; derfor burde Skuespillerne saa meget som mueligt holde sig fra Snuustobak, for ikke ved dets alt for hyppige Brug at sperre Veien for Lustens Giennemfart, da der gives mange Ord, som ikke tydelig kan udtales, uden ved Hielp af Lustens Fart igiennem Næsen.

Mange Skuespillere, naar man bebreider dem Utydelighed, skyde Skylden

den paa et svagt Bryst og Stemme. Men de sige ikke altid Sandhed, eller og de kiende ikke Aarsagen til deres Mangler, og Midlerne til at afhjælpe dem. En Stemme, har den end ikke stærk Klang, kan dog blive tydelig ved ovenansførte Øvelser.

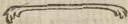
Demosthenes gik ved Strandbredden med Munden fuld af smaa Stene, og taledede af alle Kræfter mod det brusende Hav — og Demosthenes erholdt Tydelighed.

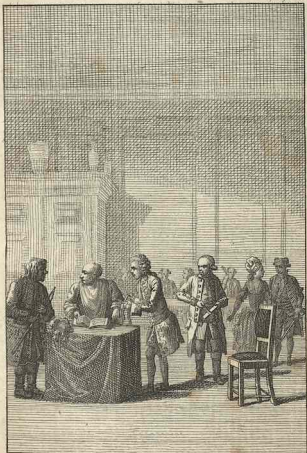
Den afdsøde le Rain, Frankerigs bedste tragiske Skuespiller, som har levet i de sidste halvhundrede Aar, taledede i Begyndelsen, da han besæeg Skuepladsen, tykt og utydeligt, og for denne Naturfeil blev han ofte udpeben. Dette gjorde ham opmærksom; og i mangfoldige Tider fremsagde han

alle sine Roller med Munden tæt op til en høi Muur — og le Kain fik Tydelighed i Udtalen.

Derfom Skuespillerne i Almindelighed naar de lærte deres Roller vilde bruge den Maade, at lære dem med lydelig og stærk Stemme, lade deres Dre være en streng og upartisk Dommer, og saa ofte igientage et Ord, en Meening, en Periode, til de vare overbeviiste om, at der var Tydelighed og Toneafverling i hvad de sagde: saa vilde mangt et Publikum ikke faae nær saa megen Marsag til at besvære sig over, at de ikke kan høre og ikke forstaae Skuespillerne.

Bradt Iw. & Scul:

Vielgeschrey
 Naar det kommer saa kommer det
 altsammen paa en gang...
 den Stundesløse 1 Act: 6de Scen:

LIBRARIATHECA
REGIA
HELVETIENSIS

Om Arm- og Haandbevæ-
gelserne.

Man finder virkelig, at en stor Deel Skuespillere hos alle Folkelag ikke have rigtige Begreber om Armenes og Hændernes Brug; en Ting, som dog er en væsentlig Deel af Skuespillerkonsten, og uden hvilken de fleste Roller vilde tabe det halve af deres Liv. Hændernes og Armenes Bevægelse ved Talent ere upaatvivselig Sielens Virkning. Mange Skuespillere bruge disse Deele af Legemet uden at tænke det ringeste derved; de troe, at naar de kun geleide deres Tale med visse Haand- og Armbevægelser; naar de kun løfte en Haand og Arm i Beivet, strækker den ud til
Siden,

Siden, lader den saa falde ned igjen, og strax at gjøre samme Bevægelse med den anden Arm, enten den passer sig til hvad de siger eller ei — saa siger — ja de paastaae endog med Haardnakkenshed, at de forstaae den Konst at bruge Armene og Hænderne rigtig. Men hvor langt ere de ikke fra sand Kundskab om dette stumme Sprog! Et Sprog, som er uadskilleligt fra Skuespillerkonsten, og som paa visse Støder taler ligesaa fyndig, som Tungen ved Ord.

Mange Skuespillere have i Følge disse Begreber antaget ligesaa besynderlige som vrangte Grundsætninger, der røber tilstrækkelig, hvor ukyndige de ere i deres Konst, og hvor lidet de raadsføre sig med Naturen. De paastaae
for

f. Ex., at det er ligegyldigt, med hvilken Arm og Haand de geleider deres Tale; og mange blandt dem have antaget som en Regel, at naar de have den Person, de taler med, paa deres høire Side, saa bør de bruge den høire, og have de ham paa venstre, da den venstre Arm. Men deres Grunde ere virkelig enfoldige. — De sige, at Tillskuerne seer mere af Skuespillerens Figur, naar de bruge den Arm, som gaaer fra dem; at hans Person derved faaer et friere Udseende; at naar han stedsse skulde bruge den høire Arm, saa vilde han derved ofte skule Legemet, og saaledes betage det al sin Ynde. — Hvilke usle Grunde!

Jeg vil vove at undersøge, hvorvidt disse Grunde bør antages eller ei.

Jeg

Jeg vil fremsætte mine Tanker naturlig og ligefrem; og bliver jeg overtydet om, at mine Begreber om denne Deel af Skuespillerkonsten ere urigtige, saa skal jeg usfortøvet lade dem fare. Armenes og Hændernes Bevægelse ere alle Mennesker egne. Kyrsten, Adelsmanden, Borgeren og Bonden, alle ledsage deres Ord, alle udtrykke deres Lidelser ved saadanne usfrivillige Bevægelser; men i disse Bevægelser synes det, at den høire Arm og Haand udmærker sig frem for den venstre. Talere paa Prædikestolen, i Skranken og paa Katedra give den høire Arm og Haand Fortrinnet. Skulde det vel være af anden Aarsag, end fordi at Sielen virker mere i den, end i den venstre? Thi naar det ikke var, hvorfor bruger da alle Mennesker ikke den venstre ligesaa hyppig

pig som den høire? Men, som sagt, man randsage Naturen med et grand-
 skende Blik, og man vil bemerke, at
 alle Mennesker, naar de vil gjøre deres
 Tale tydelig og udtrykke deres indvor-
 tes Følelser, saa bruge de i de fleste
 Tilfælde den høire Arm og Haand mere
 end den venstre. Kan man da ikke
 med god Grund antage, at den høire
 Arm bør være den, som Skuespilleren
 i Almindelighed bør bruge, især da
 Naturen selv synes at have givet den
 Fortrinet?

Det er næsten ubegribeligt, hvor-
 ledes den største Mængde af Skuespil-
 lere have kundet falde paa den vrang-
 e Sætning, at man skal bruge den ven-
 stre Arm og Haand ligesaa meget som
 den høire; — thi hvis de fulgte den
 Lov,

Lov, der paaligger alle Skuespillere, i deres Forestillinger at være Naturen troe, saa kunde de hverken følge eller holde ved saadan en vrang Mening. Og naar man nu vil antage det for en afgjort Sandhed, nemlig: at den høire Arm og Haand er den herskende i Menneskets usfrivillige Bevægelser, saa kan og bør det aldrig falde den tænkende Skuespiller ind, paa hvad Side han staaer af den Person, han har Samtale med, enten det er paa dens høire eller venstre Side; — kort: han bør følge Naturen, og bruge den høire Haand.

At foreskrive bestemte Regler for alle Armenes og Hændernes Bevægelser, vilde være ligesaa umueligt, som det er umueligt, at flere Mennesker vilde udtrykke enhver Ting paa een og samme

samme Maade; men at give nogle enkelte Regler i denne Hensigt er mindre vanskeligt. For Ex.: den Haand, jeg vil gjøre mig forstaaelig med, maae være udstrakt, med tæt samlede Fingre, dog uden al Evang. Armen og Haanden maae ikke komme saa høit i Beiret, at den gaaer over Hovedet, men netop i en lige Linie med Dinene; ikke heller maae dens Stilling være saaledes, at den skjuler Ansigtet. Dog troer jeg, at man heri kan gjøre den Undtagelse: at naar en Skuespiller forestiller en Rasfende, en Fortvivlet, kort, en Person, som er ude af sig selv, da kan det være tilgiveligt, isald han i sin Hestighed bringer Armen i Beiret, endog over Hovedet.

Dernæst maae Bevægelserne for det meste skee med en lidet bøiet Arm;
den

den lige udstrakte Arm gjør Bevægelserne stive, og ubehagelige for Diet. Dog gives der visse Leiligheder, hvorved Armen maae være lige udstrakt; f. Ex. naar man vil betegne noget for ved sig, eller støde noget fra sig o. s. v. Alt dette gielder i Almindelighed om den høire Arm og Haand. Dog vil jeg ikke herved gjøre den venstre aldeles unyttig; nei! den kan og maae bruges, f. Ex. naar man slaer Hænderne sammen, enten af Forundring eller Skræk, saa og naar man sender en Bøn til Himmelen, eller hvor Skuespilleren har tvende stridige Ting at udtrykke; som f. Ex.: "Min Faders strenge Forbud og Bredde paa den ene, og min heftige Kierlighed paa den anden Side." Skuespilleren tænke selv, og tage Naturen til Raadgiver, saa vil han

Han lettelig komme i Erfaring, at den høire Arm og Haand i alle Deele og i de allerfeste Tilfælde er den rigtigste, hvorledes hans Stilling ogsaa er.

At bestemme enhver enkelt Arm- og Haandbevægelse i Særdeleshed, er lige umueligt, da de ere ligesaa forskellige, som et Menneske er forskiellige fra det andet. Naar Skuespilleren, i hvad Rolle han forestiller, bestandig tager Naturen til Mynster, og anvender sine gjorte Jagttagelser saavel paa denne, som alle de øvrige Deele, der høre til Skuespillerkonsten, saa vil han selv føle, at de enkelte Armbevægelser ikke lade sig bestemme og indskrænke. Dog gives der Arm- og Haandbevægelser, som ere karakteristiske; for Ex.: den Roliges, den Sindiges Armbevægelser maae svare til Karakter og Forfatning,

ning, ligesaavel som den Muntres den Flygtiges. En Phlegmatikus er seen, langsom og kold baade i Ord og Bevægelser; en Sangvinikus er hastig og fyrig — kort, alle Mennesker forbindes deres Tale, og udtrykker deres Følelser ved Armbevægelser. Men Herren udtrykker sig anderledes end Tjeneren, Pigen anderledes end Fruen og Frøkenen, Borgerkonen igien anderledes end Baronessen, den Belopdragne anderledes end den Pøbelagtige.

Saaledes gaaer det og med Folkeslaget. Man vil bemærke, at Engellønderen, Franskmanden, Italieneren o. a. fl. vige siensynlig fra hinanden i Maaden at gjøre Arm- og Haandbevægelser. Engelløndernes ere meget faa, men sindige og langsomme — Franskmændens ere lette, behagelige og hasti-

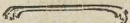
hastige — Italieneren kan ikke sige et eeneste Ord, uden tillige at bruge Armene, Hænderne og Fingrene. Dette bør heller ikke undgaae en Skuespillers Opmærksomhed.

Skuespilleren maae endelig vogte sig for, saa meget som mueligt, at gjøre Arm- og Haandbevægelser, der ikke betyde noget. Disse sammenfoiede Hænder, som opløstes til Barmen: disse Hænder, som uafsladelig vasse den ene den anden: disse Afsværlinger med Haanden i Barmen, og dersfra ned i Buvelommen: den Forklædeslip, som snart gribes af høire, snart af venstre Haand, ere alle saadanne Bevægelser, som vidne, at Skuespilleren er forlegen med disse Deele af Legemet. Skuespilleren bør aldrig anbringe Arm- og Haandbevægelser, uden at de have en bestemt

bestemt Hensigt; naar den er opfyldt, maae han ikke derfor strax kaste Armene ned, som mange have Bane, men lade dem ganske langsom komme tilbage til sit forrige Sted.

Jeg kunde endnu fremsætte mange Ting, der kunde bevise, at den høire Arm og Haand, ved alle Leiligheder og paa de allerfleste Steder, bør have Rangen i Bevægelserne for den venstre; men den tænkende Skuespiller vil selv undersøge mine Anmerkninger, og erfare, at de ere hentede fra Naturen, og for den Ukyndige, for den Lade, der behandler Skuespillerkonsten som et Haandværk, har jeg allerede sagt for meget.

Hvad

Hvad er vigtigst for Skuespilleren
i Syngespillet, Sangen
eller Spillet?

Ingen Ting burde være vigtigt i dette urimelige Slags Skuespil, som i Almindelighed ikkun tiener til at udbrede Keedsommelighed over Tilskuere af sund Smag. Og naar man keedes der, hvor man skulde underholdes og fornøies, hvad bliver der da af Skuespillets Hensigt? Er det f. Ex. ikke en artig Fornøielse, naar man ved Digterens rigtige Skildring af Naturen og Skuespillerens Kunst er sat i den Tilstand, at man begynder at føle med dem begge, og saa et heelt Orchester, ved at sætte deres Instrumenter i Gang,

ligesom raaber: nei holdt! hertil og ikke videre! lad nu Herren, Fruen, Peer eller Paul først synge en Sang, Romance eller Aria, hvortil Komponisten har komponeret saa mange prægtige Nullader og Stacatoer, som tilstrækkelig røber, hvor ukyndig han er i sin Kunst, og som af den syngende Skuespiller ledsages med at løfte Armen og Haanden i zitrilige Linier op til Hjerteret, med at kaste en Arm fra sig i Øster og en anden i Vester, og idelig at igiengtage det samme, til Sangen er endt — Sangeren spadserer bort, og Tilskueren staaer der ganske flau? — Hænder dette ikke hvert Dieblik i Syngespillet? Men det er ikke her min Sag at undersøge: om Syngespillet hører til det, hvad man fra Arilds Tid har kaldet sandt Skuespil. — Siden de nu en- gang

gang ere til, saa vil jeg lade mig nøie med at yltre mine Tanker over den Post: om det bør være vigtigere for Skuespilleren, i dette Slags Skuespil at kunne synge godt, og om Spillet er det mindst betydelige i samme? — Hvem kan vel nægte, at en god, klar, høielig og velklingende Stemme er en stor Fordeel for de syngende Skuespillere? Men alle disse Egenheder maae forbindes med en rigtig Syngemaade — ellers ere de som raa uslebne Diamanter. Ved en rigtig Syngemaade forstaaer jeg kortfattat: at Sangeren i sin Sang maae efterligne de Toner, som Naturen har givet enhver Videnskab; saaledes, at naar han skal synge om Glæde, at da Lyden af hans Stemme strax forkyn- der Dret, at den som synger bestees af Fryd og Glæde — naar han skal

udtrykke Fortviivlelse, at hans Sang strax siger mig, at han er rasende, for-
 tvivlet o. s. v. — Ved en rigtig
 Syngemaade forstaaer jeg end videre:
 at Sangeren saa at sige taler sin Sang,
 eller med andre Ord, at han synger
 saa tydelig, at man kan høre hvert
 Ord; — thi naar han bærer sin Stem-
 me saa delikat, gjør Glisade af en
 Tone i en anden, gjør den nu stærk,
 nu svag, gjør Manerer paa hver enkelt
 Note, og det saa konstigt, at mit Øre
 nok merker alle disse skønne Rariteter,
 men at jeg tillige ikke hører hvad hans
 Sang fortæller, hvad den udtrykker:
 saa har jeg vel hørt Sang, eller rig-
 tigere, Qvinkilering, men jeg har ikke
 hørt, hvad den Sang skulde efterligne,
 hvilken Følelse den skulde udtrykke og
 m. m. Og naar jeg ikke hører Ordene,
 hver

hvor vil jeg da kunde bedømme Kom-
 ponistens Musik og Sangeren? Den
 første, om han har forstaaet sin Kunst,
 om han har udtrykt denne eller hiin
 Lidenskab rigtig, om han har udført,
 hvad Digteren har foreskrevet ham;
 dernæst om Sangeren forstaaer sin Kunst,
 om han har sølt med Komponisten, om
 han har studeret ham rigtig o. s. v.
 Og naar jeg nu ikke hører Ordene, som
 skal fortælle mig alt dette, hvis bliver
 da Skylden? — Ikke Komponistens,
 men Sangerens, som ikke har Begreb
 om, hvad det er at synge theatralisk
 rigtig. Men lad den syngende Skue-
 spiller nu ogsaa synge fortreffeligt,
 synge, hvad vi forstaaer ved theatralisk
 Syngemaade, og han eller hun staaer
 ved alt dette som en Veir støtte, og
 ikke veed at bruge Ansigt, Dine eller

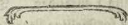
Armenne — fort: ikke kan give Sangen Liv ved det fornødne Spil; hvad bliver der da af Sang og Syngespil? Hvorledes virke da begge Deele paa Tilhørerne? Hvad Indtryk gjøre de?

Bliver da nu Sungen det vigtigste i Syngespillet? Hvo kan have ringeste Tvivl om, at jo begge Deele, Sungen og Spillet, maae være samlede i lige Grad? At det ene maae understøtte det andet, naar Syngespillet skal behage og gjøre Indtryk?

Om alle Syngemestere og musikalske Professorer kom fra Sangens Rige og vilde faae mig til at troe, at Sungen er det vigtigste i Syngespillet, saa vil jeg svare dem: at i deres Conservatorier, i Kirken, paa Koncerter og paa

deres

deres Operaer, som i Stilhed ligner
 Børstiden, der er Sengen vel det vig-
 tigste; men hvor sund Fornuft har
 hiemme, der maae Sengen og Spillet
 række hinanden Haanden: og lykkelige
 maae de skatte sig, om de endda ikke
 ofte falde lidt keedsommelige.

Om Theaterdands.

At den theatraliske Dands er en Kunst, derom kan ingen Tvivl være. — Det er en Kunst, paa mangfoldige Maader ved Føddernes Hielp at forflytte Legemet paa en yndig, let, hastig og behagelig Maade fra et Sted til et andet, af en Stilling i en anden. Til at forskjønne disse forskiellige Legemets Bevægelser og Stillinger, ere Armenes rigtige og ziirlige Brug, saa og Hovedets passende Stilling, nødvendige — kort: Fodder, Hoved, Ansigt og Armene, alt maae virke til det ene sande Maal, at give Legemets Bevægelser Lethed, at gjøre dets Stillinger med Yndighed afvejlende. Hos en god Dandsfer maae man

man aldrig blive vaer, at Fødderne arbeide for sig, Legemet gjøre konvulsiviske Bevægelser, og Hovedet, Ansigtet og Armene savne det Urvungne, det Maleriske, som stedse maae herske i alle disse Deele tillige. Hvor dette spores, findes ingen Dands.

At forklare enhver enkelt Deel, som henhører til den theatraliske Dands, dertil er Rummet her for lidet, og er heller ikke min Hensigt, thi jeg vil ingen Afhandling skrive om Dandskonsten; jeg har allene til Hensigt, kortfattet at fremsætte, hvad theatralisk Dands er og bør være. Det mere og vidtløstigere om denne Konst kan læses hos Moverre, som i Breve meget zjirrig har skrevet om samme; saa og hos Cahusac, Dorat, Beaumarchais o. a. fl.

Naar den theatraliske Dands er af den Besskaffenhed, som jeg har fremsat, saa vil enhver, som med sund Fornuft og et skarpsceende Hie undersøger og betragter Tingen, selv kunde indsee, hvor langt de fleste Skuepladse ere fra 'at have sand Dands og gode Dandsere. Paa Mangel af Genier kan det vel neppe være, men formodentlig paa Mangel af gode Skoler og gode Mestere. Man finder paa mange Steder og ved mange Skuepladse Mestere, som give sig ud for at forstaae den theatraliske Dandsekonst, da de neppe forstaae at dandse en Menuet som den bør dandses, og som ved deres Markskrigerier ere heldige nok, at forefinde saadanne Folk, som troe, at de ere store Lys i Dandsekonsten, da de neppe af Kien- dere blive anseete for brugelige Praase.

Saa-

Saadanne Mestere ere ene Aarsag i, at den sande gode Dands aldeles forfalder; de ere ogsaa Aarsag i, at Publikum paa de fleste Steder blive ukyndige i denne Konst. — En god Konstner, hvad Konst han ogsaa dyrker, kan Tid efter anden ved sine Konstoerker bringe sine Bedømmere Smag og Indsigt. Hvor bedømmes den theatraliske Dands rigtigere end i Paris? Og hvem har sat Tilskuerne i Stand til at dømme rigtig om denne Konst? Den fortreffelige Skole de har, og de gode Dandsere den frembringer. Derimod paa de fleste andre Steder er Antallet af denne Konstes Kiendere meget ringe; de fleste, som med en afgjærende Tone bedømme den theatraliske Dands, røbe ofte ved deres Dom, at de ere aldeles ukyndige i denne Konst. Jo høiere en

Person springer, jo skingrende er deres
Bifaldsdom. Og er Marsagen vel an-
det, end de flette Mestere, som udbrede
en slet Dandsesmag; som danner saa-
danne Dandsere, der troe, at jo ræd-
sommeligere Spring de kan gjøre, jo
flere Kaprioler de kan skiere, jo større
Dandsere ere de? — Men hvor langt
ere disse Dommere, disse Mestere, disse
Springere og Kapriolmagere fra at
kiende den sande Theaterdands!

Hos de fleste af disse Mesteres
Skolarer vil enhver opmerksom og kyn-
dig Tilskuer forefinde, at Overdelen er
stiv, ubøielig og blottet for al Yndig-
hed; Armene mangle den Bøielighed
og Blødhed i deres Udsviklinger, som
saa meget forskjønner den dandsende
Figur. Dorat siger:

”Vous

”Vous ne possédez rien, si vous
n'avez les graces.”

Og Dorat har havt en Mademoiselle
Heinel, nu Madam Bestris, Mademoi-
selle Guimard, Allard, Pessin, Mrs.
Bestris, Dauberval og Gardel, de
største Dandsere i Europa, daglig for
sine Dine. Man seer tydelig hos de
fleste af saadanne flette Mestres Sko-
larer, at det Lette, Behændige, Beha-
gelige og Yndige i Hovedets, Ansigt-
tets, Legemets, Armenes og Føddernes
Bewægelse, det Maleriske i Stillin-
gerne, det Talende og Handlende i sam-
mensatte Dandse, ere Ting, som de
ikke kiender. I Stedet for at lære de-
res Skolarer Konsten fra Grunden af,
saa lader de dem strax, saasnart de kun
kan gjøre nogle faae Trin, lære saa-
danne vanskelige og uden Meening sam-
men-

mensatte Trin, som hverken Mesteren eller Skolaren neppe kiender Navnet af. Men saadanne Mestere danner ogsaa saadanne Dandsere, og disse Dandsere danner igien saadan en Dandsesmag. En Dandser bliver aldrig fuldkommen, naar han ikke tænker og studerer Konsten, naar han ikke ved ethvert Trin undersøger dets Oprindelse, dets Sammensættelse, dets Muelighed at udøves af Benene, i Forhold til den Overeensstemmelse, som der maae være med disse og de øvrige Deele af Legemet.

Den Mester derimod, som forstaaer sin Konst, han raisonnerer med sin Skolar over det, hvad han bibringer ham; han underholder sig med ham om de allermindste Deele, som hører til Konsten, giver ham gode fattelige Grunde, hvor-

hvorfor Tingen maac være saaledes, og
 ikke anderledes; hvorfor den Bøining
 skal være der, denne Stilling med Le-
 gemet saaledes, og uader andre Om-
 stændigheder atter anderledes; hvorfor
 den Reising skal være saa pludselig
 og ikke langsommere o. s. v. Kort, den
 kyndige Mester analyserer ethvert Trin,
 for at give Skolaren Anledning til selv
 at tænke over det han lærer.

Des Elements de l' Art connoissez
 l' importance

Formez vos premiers pas sous un
 Maitre qui pense —

Vous avancerez plus avec moins de
 travaux:

Il saura profiter même de vos
 défaut —

DORAT.

Denne

Denne Dorats Forskrift følger vist enhver Mester, som tilfulde kender sin Kunst. Han lægger først Grunden, førend han opfører Bygningen. Han lærer sine Skolarer først de fem Positioner (Stillingen med Fødderne), førend han lærer dem nogen anden Ting. Disse fem Positioner ere i Dandskonsten det samme, som de syv Hovedtoner i Musikken. Saaledes som de omsættes i det Uendelige, og hvergang frembringer ny Melodie og Harmonie, saaledes ere og de fem Positioner Grunden til alle muelige Trin. — Desses uendelige forskellige Sammensættelser og Afvekslinger danner de forskellige Trin; — kort, fra det simpleste til det vanskeligste Trin, saa have de deres Udspring af de fem Positioner. Naar nu Mesteren forstaaer sin Kunst, saa studerer han først

Sko:

Skolarens Genie, dernæst bibringer han ham de tydeligste Begreber om de fem Positioner — derpaa om Ligevægten i Legemet — om den rigtige Bøining og Reising — de væsentligste Deele af Dandsekonsten — da først, naar Skolaren kiender Ligevægten i Legemet, Knæernes rigtige Bøining og Reising, da først lærer han ham de simple Trin. Man maae lære at krybe førend man kan gaae. Dette Ordsprog er i Hensigt til den theatraliske Dands saa sandt, som om det havde havt en kyndig Dandsemester til Fader.

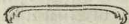
De mere kunstige og sammensatte Trin lærer han ham først, naar han har naaet den største Fuldkommenhed i alt det ovenansførte. Siden sammensætter han Dandse for ham, som ere
saa-

saaledes indrettede, at Legemet ikke er Fødderne i Veien; Hovedet ikke ubevægeligt, som paa Steenbilledet, og Armeene ikke ligne Beiviserne i Tydskland.

Den kyndige Mester giver ogsaa sine Skolarer Leilighed til selv at sammensætte Dandse, for at øve deres Genie; han retter dem, og disse Rettelser ere stedse ledsagede med fornuftige og oplysende Grunde; — kort, han lærer dem at komponere, for at sætte dem i den Stand, at de kan indrette deres egne Dandse; da man selv bedst føler, hvad man kan udføre, og hvad der klæder bedst. Saaledes har upaatvivelig en Lany's, en Vestris og en Roverres Skoler været — og derfor regnes ogsaa deres Skolarer blandt de første og største Dandserne. — Og naar
flere

flere Skuepladse havde saadanne Mestere til at danne Dandsere, saa vilde den sande gode Dands ikke være saa fielden, og man vilde finde flere gode Dandsere, end man nu gjør.

Ere Balletter nødvendige for
Skuepladsen?

Naar man har mindste Begreb om, hvad en Skueplads er, kan man da falde paa, at Balletten er en væsentlig Nødvendighed for Skuepladsen? Der var en Tid, til Skiendsel for den sunde Fornuft, at Balletterne havde faaet Herredømmet ved alle Skuepladse i Europa — men Himlen skee Tak, den Tid er henfaren! Adskillige Skuepladse have affkaffet dette pengeslugende Skuespil — Komédie Francoise i Paris seer nu ikke andet paa sin Skueplads, end de saa kaldede Divertissements; Theatre Italien ligesaa, saa og Skuepladsene i London og Wien; og Tilskuerne divertere

tere sig ret godt derved — den store Opera i Paris allene har Balletter, som for størstedelen ere sammensflettede med Operaerne, og udgiøre saa at sige kun eet Skuespil. Man har siden efter indseet, at Balletterne have smeltet uhyre Summer bort, uden at have gavnet Staten det ringeste; jeg siger med Glid Staten — thi hvem kan vel nægte, at Staten jo har vundet ved Skuespillets Indførelse i Europa? — Virker Skuespillet paa Folket, forbedres Sædernes, forædles Sielen, faaer Mennesket Begreb om sit sande Værd, lærer Skuespillet Folket paa en morende Maade at elske Dyd og at hade Laster, gøres det der opmerksomt over dets Daarligheder og Svagheder: har jeg da sagt for meget, naar jeg siger, at Staten har vundet ved Skuespillets

Ind:

Indførelse? Kan Folket i Skuespillet
 lære at kiende, hvad det skylder Re-
 genten: og Regenten, naar han hele
 Dagen har baaren Kronens tunge Byr-
 de, til sit Folks Ære, Gavn og Lykfa-
 lighed, lægger den fra sig, og for at
 adsprede sig og samle nye Kræfter gaaer
 i Skuespillet, hvor han i alle Tilskue-
 res blide Ansyn seer Børn af alle Stæn-
 der glæde sig ved deres elskede Faders
 Nærværelse: naar han der staaer og
 hører Skuespillet, hører og seer Men-
 nesket saaledes, som det er i alle dets
 Skikkelser: seer der, hvad sand Dyd
 kaster for godgivrende Straaler fra sig,
 og hvorledes Lasten opvækker Gysen og
 Afsky — naar Monarken der seer,
 hvorledes Huusfædre og Mødre virke
 i deres Kreds, for at gavne Staten
 igiennem deres Børn: naar han der
 hører

hører Folkets Hierte tale til Regenten — kort: naar Folket i Skuespillet kan hente Oplysning, lære at kiende Mennesket, lære hvad det skylder Regenten, og Regenten der lærer at kiende Mennesker — har jeg da sagt for meget, naar jeg siger, at Skuespillet gavner Staten? — Men kan man med Sandhed sige det om Balletten? Hvem vil vel paastaae og bevise, at Balletten er et Skuespil, som kan gjøre Indtryk, kan gavne det fornuftige Menneske?

Hvad Indtryk kan det gjøre paa en fornuftig tænkende Tilskuers Siel, at see en Henrich IV. sparke omkring i en Ballet? Denne store Konge, som til alle Tider opvækker Beundring og Kierlighed! hvad lærer han deraf?

Kan nogen med Sandhed sige, at den dandsende Henrich IV. har rørt dem, loffet Taarer af deres Dine, saaledes som Collas Henrich IV.? Kan nogen trine frem og sige, den eller den af mine Medborgere er bleven helbredet af en Daarlighed, er bleven bedre Borger, Mand, Fader og Ven, ved det Indtryk, en Ballet har gjort paa ham? Derimod kunde jeg fremsøve mange sandfærdige Exempler paa, at Skuespillet har forbedret mange Mennesker; men jeg vil indskrænke mig til et eneste, som bærer Sandheds agtværdige Præg. Da Saurins Beverley engang blev forestillet, befandt sig iblandt Tilskuerne en Mand, som havde en rasende Tilbøielighed til Spil, og var allerede stærk paa Veien til at blive en skadelig Borger, ligegyldig Mand, en kold

Fader

Fader og en utroe Ven — fort, lastefuld. I den femte Akt af Skuespillet paa kom der ham en heftig Zittren, saaledes, at hans Sidemand merkede det, og blev opmerksom derved; denne Gysen endte sig med, at Taarerne strømmede ned af hans Kinder. Da Skuespillet var endt sagde han til Sidemanden, som var hans Ven: Kom lad os skynde os bort — men Balletten? — Den er kun for Folk uden Hoveder, var Svaret; og de gik. Da de kom ud paa Pladsen blev han staaende, med sine Dine henvendte til Skuespilhuset, og sagde til Vennen: Vær De Vidne til, at jeg her under Guds Himmel gjør det Lovte, fra i Aften af aldrig at spille noget Slags Spil! jeg føler min Skiendighed, jeg har lært at kiende den derinde, pegende

paa Skuespilhuset. — De gif — og til Ære for Saurin, for Skuepladsen og for denne Spiller, saa har han fra den Tid aldrig spillet siden. — Og det som er ligesaa merkeligt som sandt, er, at mange af denne Mand's Venner havde gjort sig al optænkelig Umage, for at helbrede ham fra denne stygge Tilbøielighed; men hidindtil forgieves.

Jeg troer sikkert, at enhver fornuftig, hver tænkende Mand vil holde Skuespillet for mere gavnligt og væsentligere nødvendigt i en Stat, end Balletterne. Naar man skal tale Sandheden til Ære, saa kan man dog ikke andet, end at kalde Balletten en overflødig Biting — Overdaadighed — Dienslyst. Vare Dandserne endog saa store Mimister, som Batyle og Py-lades,

lades, vilde Balletten dog aldrig gjøre det Indtryk, som et godt Skuespil — thi Illusionen i Balletten er næsten en Umuelighed. Om den forladte Dido, Medea og Semiramis vrie og dreie sig nok saa naturlig, udtrykke deres Lidelser nok saa levende: saa kan man jo dog ikke lukke Øret til for Musikken, som ved enhver af disse Bevægelser og Lidelser skriger mig ind i Øret: det er kun Spøg — det er en Ballet.

Foruden at Balletten aldrig kan regnes for andet end en Biting, saa er det og saare merkvaerdigt, at denne Biting fører de allerstørste Bekostninger med sig, koster i Almindelighed mere, end de fleste Skuespil: Indretninger. Naar det meest pragtfulde Skuespil koster i det høieste 1000 Rdlr., saa

koster en historisk Ballet 3, 4 og 5000 Rdlr. Naar et Hverdags Sørgeespil, Skuespil eller Syngespil koster 100 til 200 Rdlr., saa løber en lille ubetydelig Ballet i 3 til 400 Rdlr. Kort, Balletten koster altid dobbelt mod Skuespillet. For at føle Sandheden heraf, saa tænke man blot paa alle de Fornødenheder, som Balletten udkræver. S. Ex. Balletmesteren, første Dandsere og Dandserinder, 30 til 40 Figuranter af begge Kign, Forspiller ved Balletten, Modeskriver, Balletskrædere, Dandseskoler, Skolarer, Lærere og Underlærere o. a. m.; saa mange Dekorationer, som sielden, ja næsten aldrig kan bruges til Skuespillene; saa mange forslidte Musikalia; saa mange forskellige Karakterdragter, som, naar en Ballet er nok soet, siden ikke ere til nogen Ting

Ting nyttige. De store Bekostninger
 ere giorte — Balletten forglemte, som
 om den aldrig havde været til — og
 Skuepladsen har intet tilbage, uden en
 heel Garderobbe fuld af ubrugbare
 Dragter. — De Bekostninger deri-
 mod, som Skuespillet fører med sig,
 om de ogsaa virkelig vare større end
 Ballettens, som de dog aldrig ere, saa
 havde de dog flere Fordele med sig for
 Kassen; thi alle de Klæder, som for
 det meste forfærdiges for Skuespillene,
 ere saadanne, som bruges i det borger-
 lige Liv, og ere enten af Fløiel, Silke
 eller Klæde, og kan bruges i 10 til 20
 Aar, og siden med ringe Forandringer
 atter i en halvsnees Aar og flere; og
 kan de da ikke bruges mere, enten fordi
 de ikke ere passende paa Tiderne, eller
 fordi de ere seete for ofte, saa kan de

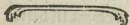
sælges, og igien indbringe Kassen i det ringeste en Trediedeel af hvad de have kostet — man har Exempler herpaa. — Men hvad kan forslidte, og af Sved næsten opraadnede Silke, Trilles, Kaffes og Challongs Dragter vel indbringe? Saae Skillinger i Kassen og brav Møl og graadige Orme i Garderobben, som fortære de øvrige gode Klæder. Hvorfor da ved Skuepladsene, som aldeles kan bestaae uden disse uhyre graadige Balletter, vedligeholde denne overdaadige Biting, da man ved en simplere og mindre bekostelig Indretning kan gjøre de store Balletter unødvendige, uden dog aldeles at afskaffe Dandsen? Naar man ved Skuepladsene havde 6 Par Dandsere, som havde gjort Fremgang i Dandskonsten, saa kunde man ved disse baade dandse

smaa

smaa Balletter, som kunde være meget
 interessante, naar Balletmesteren for-
 stod sin Konst, smaa Pas de Quatres,
 og smaa Pas de deux, hvori vare
 Scener udførte, saaledes som de dand-
 ses af Dauberval og Guimard ved Ope-
 raen i Paris; deres Pas de deux ere
 ligesaa underholdende, som smaa Sam-
 taler. Kilden til alle smaa moersomme
 og nydelige Emner til deslige Balletter
 er endnu ikke udtømmet; der gives
 tusinde, som vilde moere og underholde
 Tilskuerne ligesaa længe og ligesaa godt,
 som disse store Balletter, der koste disse
 store Penge. I flige smaa Balletter
 kunde man have Leilighed til at beundre
 Dandsernes Talent: en Fornøielse, som
 man maae savne i de store Balletter,
 hvori man ikke seer uden ilde sammen-
 satte Tableaux, og som idelig og idelig

ere de samme. — De fleste Skuepladse have affkøbt disse bekostelige Tableauballetter, og anskaffet sig saadanne smaa Divertissements, hvori Dandserne blive beundrede, og hvorved Skuepladsene i det hele have vundet meget.

Bradt Inv. & Scul.

Vielgeschrey.

Vil I tale med mig *Messieurs* ?
 Leander og Oldfox
 Ja...

den Stundesløse 2 Act. 3^{die} Scen.

Biographie.

Gert Londeman var i sin Levetid Skuepladsens Hoes, og sine Medborgeres Yndling. Han kom aldrig frem paa Skuepladsen, uden at hele Forsamlingen følte sig besielet af Munterhed og Glæde. — Saaledes som Magneten trækker Jernet til sig, saaledes bragte Londemans Nærværelse Fryd og Glæde i alle Tilskueres Dine og Ansigt.

Hvad Dorat har sagt om Preville, kan man med lige saa stor Ret sige om Londeman:

”Preville vient, paroît; il ranime
la Scene;

Et Momus aisement fait oublier

Silene —

Preville! — Ennuis, fuyez; fuyez,

Soucis affreux! —

Son Nom est un signal pour r'al-
lier les Jeux.”

Hans Fader heed Londeman, og var
Præst i Smistrup i Jylland, hvor
Gert Londeman er født den 22. April
1718. Londeman blev akademisk Vor-
ger i Maret 1739. Faderen, som i
Sønnen vilde see sin Slægt forplantet
i det hellige Læreembede, overtalte ham
til at gjøre sig beqvem til denne Stand;
ja Londeman erholdt endog Tilsigelse
paa sin Faders Kald i Smistrup. Det
var ingen ringe Lykke for et ungt Men-
neske, at have Tilsigelse paa et Kald,
hvis Indkomster vare betydelige; —
men Gert Londeman sølte, at han ikke
var

var bestemt til at virke og gavne paa den Bane — han følte alt for stor Tilbøielighed hos sig til Skuespillerkonsten. Det synes som han har havt en hemmelig Følelse af, at han en Tid skulde ved sin Kunst blive stor, blive en Glæde for sine Medborgere, og en Ære for den danske Skueplads. — Han afflog et godt Præstekald, for at blive Skuespiller med 300 Rdlr. aarlig Indkomst.

I Aaret 1747 gik han ind i det danske Skuespillerseelskab, som i samme Efteraar aabnede den danske Skueplads i Læderstræde, i det saa kaldede Bergs Huus, med Baron Holbergs Politiske Randestøber, hvori Bert Londeman spillede Henrichs Rolle saa ypperlig, som om han havde været en længe øvet Skuespiller. — Hvilket Genie! at

træde saa hæderlig frem, uden at have havt noget Mønster at danne sig efter, uden at have faaet ringeste Undervisning!

Saaledes som han ved sin første Begyndelse udmerkede sig, saaledes tiltog han ogsaa meer og meer i Fuldkommenhed. Hvergang han kom frem beundrede man ham. Han var altid ny, og for Konstdommeren altid ubegribelig, da det var bekiendt, at han aldrig læste om sin Kunst, eller studerte den. Naturen var hans Læremester. Og det synes ogsaa virkelig, som om den godsdædige Natur havde skienket den danske Skueplads en Gave i Londeman, som skulde blive den til Glæde. — Konsten vidste han intet af; at bruge Penselen, at besmøre Ansigtet med Farver, var

var langt fra ham. Han vidste at bruge sit eget saaledes, at denne Konstens Hielp var langt under ham.

Saaledes blev han ved i 26 Aar at være den store komiske Skuespiller, den uforglemmelige Londeman, indtil den 3. Marti 1773, da han døde i sit Alders 56 Aar. Tidenden om hans Død forjog Mildhed og Glæde af alle danske Skuespilvænderes Ansigt — det var, som enhver af disse havde tabt en Ven, som skundom ved sin Munterhed stemte hans Siel til Glæde. Londemans sidste Rolle var Crispin i det gavmilde Testamente; og som merkeligt fortæner at ansæres, at da han forlod Skuespilhuset, sagde han til en af sine Venner: ”Her kommer jeg aldrig mere, jeg har i Aften giort mit eget Testamen-

mente." Saa Dage derefter var Londen
 deman ikke mere til. — Han er nu
 død — han hviler sødt — intet Min-
 desmærke pryder hans Gravsted —
 men ingen af hans Medborgere, som
 han ved sit store ypperlige Pund i
 Skuespillerkonsten har glædet, vil gaae
 hans Grav forbi uden at tænke: Skue-
 spilleren døde, men hans Navn lever
 med Hæder blandt hans Landsmænd!

Ingen Kunstners Mesterarbeide er
 saa forgængeligt, som en Skuespillers;
 naar Dækket falder, saa er intet til-
 bage af hans Kunstverk, uden en svag
 Erindring deraf og den første Beun-
 dring, der forsvinder ligesaa hastig,
 som den er opvakt. Enhver anden
 Kunstner kan dog haabe, efter sin Død
 at

at leve i sit Arbeide. — Det staaer
 der — Efterslægten seer det, og siger:
 Kunstneren var stor — fortjener vor
 Agt, og den ærer hans Minde. Men
 kan den store Skuespiller (thi man
 nægter ham dog vel ikke Navn af Kunst-
 ner?) vente det samme? Jeg tør dri-
 stig sige nei — hverken her til Lands
 eller paa mange andre Steder. Hans
 Kunstverks Bærlighed er kort — han
 beundres saa længe han lever — og
 gaaer hans Hæder vidt, saa taler man
 maaskee med Barme om ham i de første
 Aar efter hans Død — og efter en
 halv Snees Aars Forløb erindrer man
 neppe Navnet af ham. Er det ikke
 som oftest Skuespillerens Skiebne? —
 Ja, lad det ogsaa gaae saa vidt, at
 man hædrer ham med et Kobberstik,
 saa seer man dog kun i det hans Vil-
 lede,

lede, men ikke hans Kunstverk. —
 Vederfares altsaa den Skuespiller, som
 anvender sin hele Livstid paa, at op-
 naae den største Fuldkommenhed i en
 næsten grændseløs Kunst, for at være
 et Medskab i Staten til at adsprede og
 forlyste sine Medborgere: vederfares
 han da for stor Ære, at man fortæller
 Efterslægten hvad han var for en Mand,
 for en heldig Kunstner? — Og har
 Niels Clementin ikke fortient, at
 vore Efterkommere skulde kiende, skulde
 beundre ham og sige: ”Han var stor
 i sin Kunst! Han fortienter at nævnes
 med Ægt blandt os, og Han skal ikke
 glemmes, fordi at Hans Kunstverk er
 usynligt for vore Dine?” Saaledes
 skal Clementin leve i stedsevarende Er-
 indring hos dem som skionne, hvor
 besværligt, hvor vanskeligt det er, at
 blive

blive stor Skuespiller — stor som Clementin var.

Clementin er født den 1. December 1720. Hans Fader var Præst og Provst i Horslev i Jylland. Clementin blev opdraget til Studeringer — Han har ofte prædiker. I hans 27. Aar meldte han sig ved det i Aaret 1747 oprettede danske Skuespillersekselskab — han gjorde sin Prøve, men blev funden ubeqvem for Skuepladsen. Det gjorde ham mismodig — han havde forladt sin Bane som Student, for at blive Skuespiller, og det slog ham feil — hvor mørk var ikke hans Udsigt! Dog lod han endnu ikke alt Haab fare. Der var paa samme Tid et tydsk Skuespillersekselskab i Kiøbenhavn, som blev bestyret af en vis von Quonten;

ten; til denne henvendte han sig, og blev strax af ham antaget. Ved denne tydske Skueplads begyndte Clementin sin Skuespillerbane med at spille paa Tydsk.

I Aaret 1748 blev han antagen ved den danske Skueplads, hvorved han siden tiende til hans Død. Hans Fag var fornemmelig de saa kaldede Raaberoller og lunefulde gamle Mænd. Saa lidet, som hans Anlæg i Begyndelsen var til at blive stor Skuespiller, saa meget stærk tog han siden til i Fuldkommenhed, saa at han omfider blandt Fremmede blev agtet for den største Skuespiller i sit Fag, som nogen Skueplads har kunnet fremvise i de første 100 Aar. Han vedblev saaledes at tiltrække sig saavel sine Landsmønds, som

som Fremmedes Agt og Venndring som stor Skuespiller lige til hans Død, som indtraf imellem den 4. og 5. Januari 1776, i hans Alders 55 Aar 4 Uger og 5 Dage. Hans sidste Rolle var den indbildte Syge. Samme Dag, han spillede den, sagde han til sin Kone: "jeg spiller i Dag den indbildte Syge; men jeg er det saa virkelig, at min Tid nok er kommen." — Og søie Tid derefter var Clementin ikke mere.

Hans Medborgere mistede en agtbar Börger, og den danske Skueplads tabte den største danske Skuespiller. — Clementin døde, og med ham døde Mollieres Harpagon og Holbergs Vielgeschrey.

Anekdoter.

Skuespiller L..... var engang buden til Bords hos en vis fornem Herre; han var den første af Gæsterne som kom, var altsaa allene i Værelset. Efter at have spadseret frem og tilbage, stiller han sig hen for et stort Speil, som der hængte i Værelset, og grimasserede for samme; thi det var ham ikke mueligt at gaae forbi et Speil, uden at fiere Ansigter. Han havde saaledes fordybet sig i sine egne Grimasser, at han ikke merkede at Herren var kommen ind i Værelset. Denne, efterat have staaet lidet bag ved ham, og seet til, klappede ham paa Skuldren, og sagde: L....., staaer der ikke en Nar?
L..

L..... sprang hurtig fra Speilet, bukkede sig dybt, og svarte: jo, Deres Excellence.

Skuespiller B... kom engang ind paa et Wiinhuus, hvor han foruden andre Giester ogsaa fandt en ung Kus, som var en Tyde. Denne hørte Skuespillerens Navn nævne — gav sig i Snak med ham, bød ham Wiin, og bad ham omsider, om han ikke nok vilde agere en Komodie for ham. B... fandt sig lidt fornærmet, men svarte dog: Jo nok; men jeg kan ikke agere en Komodie allene. — Da vil a nok være ham behjælpelig. — Ja naar De vil det, saa vær saa god og stødt Dem med begge Hænderne ved dette Bord, og buk Deres Hoved ned imellem Armene, saa vil vi agere Simon Misanthrop — jeg vil agere

agere Harlekin, som stiger op paa sit Esel — i det samme satte han sig skrævs over Kuffen. — Denne blev vred, og sagde: Hvad er det? Sikke nouet! — Ja, min Herre, svarede B..., saaledes agerer jeg Komodie paa Biinhuse med dem, som paa siige Steder anmode mig derom.

Skuespilleren L..... kom engang ind paa et Biishuus; blandt Giesterne var der en, som vilde holde L..... for Nar, og spurgte ham: "Med Forlov, er det ikke Dem, som er Henrich paa Komodie?" Jo, til Tieneste, faldt L..... ham strax med megen Høflighed ind i Taler; — men er det ikke Dem, som er Henrich i Byen?

I et privat Selskab vilde man opføre
 Holbergs Stundesløse. Rollerne bleve
 uddeelte, og alting gik godt; men da
 de kom til den anden Akts første Scene,
 saae de, at de havde glemt at be-
 sætte en Rolle; thi de tog Tutti, som
 er Overskrivten over den Replik, som
 alle fire Skriverkarle svarer, for een
 Person. Der var ingen i hele Sels-
 kabet til Tuttis Rolle, og det aarsa-
 gede, at den Stundesløse ikke blev
 opført.

Et Selskab af unge Mennesker opførte
 adskillige af Holbergs Stykker, blandt
 andre og Didrich Menschenkræk. Den,
 som forestillede Jeronimus, var samme
 Akten svag i sin Rolle. Tilskuerne vare
 alle forsamlede, og Stykket kunde ikke

H udsæt-

udsattes. Man lovede at susfløre ham saa vel, at han ikke skulde komme i Forlegenhed: ja lige indtil Noterne selv saa bleve de ham tilfagte. Susfløren vissede ham ganske sagte: Jeronimus tager sine Brillen frem, sætter dem paa Næsen, og læser høit — og Personen, som ikke vidste andet, end at det var i hans Rolle, siger ganske høit med den største Alvorlighed: Jeronimus tager sine Brillen frem, sætter dem paa Næsen, og læser høit.

En lille Riibstæd var en Samling af unge Mennesker, som vilde fornøje deres Slægtninge med at forestille; et af Holbergs Stykker. Man blev enig om at opføre Maskeraden. Rollerne bleve uddeelte — lærte — Aftenen fastsat,

og mange Familier vare indbudne til at
være Tilskuere. Forhængen gik op, og
Stykket begyndte. Leander spørger:
Hvad er Klokken Henrich? Henrich
gaber og svarer: Klokken er fire. Hvor-
paa Leander, som alt var fed af at agere
længere, sagde ganske høit: Kom Hen-
rich, og lad os gaae, jeg gider ikke
ageret mere. Derpaa gik Leander vir-
keltg bort, til Tilskuernes største For-
undring.

Paa Skuepladsen i Rouen blev opført
Skuespillet Samson. I den Scene,
hvor Samson kommer ind bevæbnet
med et Afsenkjæft, for at slaae Philis-
terne, havde Skuespilleren, som spille
Harlekins Rolle, for at anbringe en
Harlekinnade, bevæbnet sig med en le-
vende

vende Falkunſke Hane. Da han var heftigſt i ſit Spil, ſlipper Hanen fra ham, og flyer ud i Parterret, og derfra op paa Randen af en Loge, hvor endeel Parlements herrer ſadde. Skueſpilleren, uden at lade ſig forvilde af den Stgi, ſom dette foraarſagede, vendte ſig hen imod ſin Falkunſke Hane, og begyndte at ſynge: "Hvor mon man bedre er, End blandt ſin Slægt og Venner —" Parterret klappede meget for dette Indfald, men Parlements herrerne toge det ſaa ilde op, at Skueſpilleren var nødt til, hemmelig at forlade Rouen.

Thenard, ſom er berømt for Harlekinsroller, ſpilte ved en Skueplads i Holland i et Stykke tillige med hans Kone, ſom var en ganſke god Skueſpillerinde.

inde. Hun blev udpeben i en Scene, de havde sammen, formodentlig ved en Kabale. Dette gjorde, at Thenard tog sin Kone ved Armen, sparkede hende for Rumpen, og sagde: Vak jer, Madame, I er ikke skabt til at spille for Folk, som ikke forstaaer sig uden paa Oste.

En Skuespiller, som var meget hæslig, gjorde sin Prøve paa den parisiske Skueplads i en Tragedie. Paa det Sted, hvor hans Fortrolige siger til ham: Herre! De bliver ganske forandret i Ansigtet; raabte et vittigt Hoved ganske høit i Parterret: Lad ham kun det, han vinder ved det.

Da Voltaires Tragedie, Adelside de Guesclin, førstegang blev opført, var dens Bifald tvetydig. Ved Udgangen af Skuespillet mødte Voltaire Poeten Viron, og spurgte: Hvad synes du om mit Stykke? — Skielmsmester, svarede Viron, du saae nok gierne, at jeg havde skrevet det.

Viron væddede engang med Voltaire, at hans Manine vilde blive udpeben. Stykket blev spilt, og fik meget Bifald. Seer du, sagde Voltaire, at de ikke peeb. Det troer jeg nok, svarede Viron, det var den megen Gaben Skyld i.

Det er bekiendt, hvor udmerket Dronningen af Frankerige elsker Skuepladsen.

En

En af hendes Hovedskuespillere er Grev
 ven af Artois, Kongens yndste Broder.
 Dog skal dette kongelige Skuespiller-
 selskab ikke være det bedste. En Officer
 af Livgarden, som førstegang saae dem
 spille, blev spurgt: hvorledes de spille?
 Kongelig stot, svarede han med megen
 Nabenhierighed.

En, som var leiet til at være behjælpe-
 lig i at udpibe la Mottes Tragedie,
 Jues af Castro, blev saa rørt i den
 Scene, hvor Børnene komme frem, at
 han sagde til sin Naboe med Taarene i
 Dinene: Vær saa god og pib for mig,
 jeg er ikke i Stand dertil.

Imedens Hertugen af Nivernois op-
 holdt sig i London, var han engang

paa Opera. Da Stykket skulde begynde, hændte det sig, at Dækket ved Maskinmesterens Uforsigtighed hverken vilde gaae op eller ned, saa at man paa den halv aabne Skueplads ikke saa andet end Fodder. Strax raabde en gammel Britte i Parterret: Der seer I, mine Herrer, hvorledes det er i Frankerige! en Mængde Fodder, men ikke et eneste Hoved.

En aldrende Dame, som levede paa sine Godser, havde en Søn, som var yderst liderlig og hengiven til Spil. Hun forbyd ham endelig sit Huus, og han blev Skuespiller. Det hændte sig saaledes, at hans Selskab opholdt sig en Vinter i en Stad, som laae nær ved denne Dames Slot. Man kiendte snart

snart hendes Søn, og gav Moderen
 Efterretning derom. Deels Begierlig-
 hed efter at see sin Søn igien, deels
 Nysgierrighed efter at see et Skuespil,
 bevægede hende til at gaae derhen in-
 cognito. Hun leiede underhaanden en
 Loge, og gik derhen med nogle af sine
 Venner. Man spillede Beverley — hen-
 des Søn var Beverley; og den nye
 Overeensstemmelse, som herskede imel-
 lem hans Rolle og hans Levnet, gjorde
 det stærkeste Indtryk paa hans Moder,
 som til førstegang saae et Skuespil.
 Hun mumlede ved ethvert Træk, som
 Digteren havde lagt i Rollen: — det
 er ham lys levende! — den Staa-
 der! — den Nederdrægtige! — han
 har ikke forbedret sig det allermindste!
 — Jo nærmere Stykket kom til sin
 Udvikling, jo større Deel tog hun deri.

I den femte Akt, hvor Skuespilleren strækker Armen ud, for at dræbe sit Barn, virkede Naturen saa hæftig paa hende, at hun med en gyselig Stemme raabte til ham: Hold inde, Ulyksalige! hold inde! Drab ikke dit Barn! jeg vil jo tage det til mig.

Under Ludewig den Tolvte vare Skuespillerne i Frankerige engang saa dristige at giennembegle Kongen selv. En Hofmand raadte til at straffe dem derfor. Nei, svarede Monarken, de har ikke forseet sig, men allene troet mig værdig til at høre Sandhed.

Ved den første Forestilling i Paris af Syngestykket Tom Jonas, som løb temmelig uroelig af, vare to Personer tilstede

stede i Parterret, af hvilke den ene Tid efter anden spurgte den anden: Skal jeg Kiere? Skal jeg Kiere? En, som stod i Nærheden og hørte dette, troer at det er Lommetuve, gaaer hen og giver dem an for Bagten, som strax vil tage dem i Arrest som Spitsbuber. — Ei, raabte strax den ene, vi ere honette Folk, og Skrædere af Profession; det er mig, som har den Ære at arbejde for Hr. Poinset, som er Forfatter til dette nye Stykke. Jeg skulde gjøre ham en ny Kiøle, hvori han kunde lade sig see for Publikum, ifald det, som han haaber, skulde kalde ham frem ved den anden Forestilling; men da jeg nu ikke forstaaer mig paa theatraliske Arbejder, saa har jeg taget min Svend med, som er en klog Karl paa de Ting, og ham spurgte jeg af og til, om jeg

skulde skiere Klædningen til, saasom jeg skal have den betalt af hans Indkomster for dette Stykke.

Den nu levende Konge af Preussen lod af sit franske Skuespillerselskab opføre *Le Circle*, Komædie i en Akt, af Hr. Poinçinet. De franske Kavallerer, som var om Kongen, loe hiertelig af de fine Træk og bidende Spidser, som dette Stykke vrimler af. Kongen, som det aldeles ingen Virkning gjorde paa, forundrede sig derover, og spurgde om Aarsagen. Sire, var Svaret, for at føle alle Fiinhederne i dette Stykke, maatte Deres Majestæt kiende Paris saa nsie, som vi. Jeg forstaaer dem, igientog Kongen, men jeg behøver ikke at forflytte mig hen til Paris
for

for at føle Skionhederne i Mollieres
Misanthrop.

Da de Franske i Aaret 1747 havde
indtaget Bryffel, blev der af det der
værende Skuespillerfelskab opført Syn-
gestykket la Repetition interrompue,
hvori der forekommer en Scene, i hvil-
ken Soufleur'en og Skuespilleren kom-
mer i Skienderie. Da denne Trætte
blev meget levende forestillet, blev Ge-
neralen, som i Marschallen af Saxens
Fraværelse førte Kommandoen, og som
ikke kiendte Stykket, meget opbragt
herover. Han styrtede ud af sin Loge,
kaldte paa Bagten, og lod begge Per-
sonerne, som havde skiends, paa Ste-
det føre i Arrest. Man dømmen om
hans Bestyrtelse, da han siden fik at

høre, at det kun havde været et Theaterspil! Da Marschallen kom tilbage, blev det samme Stykke atter forestillet; og da den omtalte Scene kom, spurgde han Generalen, om han ikke ogsaa vilde spille sin Rolle.

Da Skuespilleren Dancourt i Paris skulde anmeldte et Stykke, forlangte Parterret Corneilles Ariadne. Ariadne var Skuespillerinde Duclos Triumpf; men ulykkeligviis befandt hun sig i en vis Omstændighed, som hun uden Hymens Skyld var geraaden i. Nu galt det at bekiendtgjøre dette for Publikum, uden at fornærme Anstændigheden og Skuespillerindens Delikatesse, som Dancourt meget godt vidste var i Nærheden. Da Larmen havde lagt

lagt sig, kom Dancourt frem, gjorde mange Undskyldninger, og skød Skylden paa Mademoiselle Duclos Upasselighed, og betegnede med en behændig Gøbarde, hvor Sygdommen havde sit Sæde. I det samme Dieblik stoi Mademoiselle Duclos, som havde holdt Die med ham, ud af Koulissen, gav ham et vældigt Drefigen, og i det hun i den samme Hidsighed vendte sig til Parterret, sagde hun: Mine Herrer! i Morgen faaer de Ariadne.

En ung dramatisk Digter tilbød engang Garrik et Sørgeespil. "Mit Sørgeespil, sagde denne beskedne Forfatter, er et Mesterstykke, og jeg er sikker paa, at erholde det største Bisald, thi jeg har fuldkommen arbeidet i min

Nati-

Nations Karakter; og mit Stykke er saa tragisk, at i Enden af tredie Akt er ingen af alle mine Skuespillere mere i Live." — Og hvem spiller da i de tvende sidste? afbrød Garrik ham. — Aanderne af dem, som jeg har dræbt i de trede første Akter, svarede Forfatteren.

Fordum havde man paa den Londoner Skueplads, ligesom paa saa mange andre, ingen Fruentimmer. Engang da Kong Carl den Anden maatte vente noget længe, blev han utaalmodig over, at Skuespillet ikke begyndte. Direktøren undskyldte sig med: "at Dronningen endnu ikke var barberet."

Dumeni, en behagelig Aktist, kom i Aaret 1677 lige fra Hr. Foucaults, Justen-

tendant i Montaubans Risken, paa den
pariser Skueplads, hvorved han døde
i Aaret 1715 i en høi Alder. Engang
da han i Operaen Phaeton spillede Phae-
tons Rolle, begyndte et lystigt Hoved
af Henrykkelse at raabe i Parterret:
Ak, Phaeton! Phaeton! er det mue-
ligt, at du tilforn har kogt Suppe?

Den Kongel. danske Skuepladses
Bestyrelse, og de til samme
henhørende Personer.

I Aaret 1773 tog Hs. Majestæt Kongen de danske Skuespillere i sin aller-
naadigste Beskyttelse; de fremmede bleve
afstedigede, og de indfødte Skuespil-
lers Raar blev saaledes forbedret, at de
uden Næringsforger kunde dyrke Skue-
spillerkonsten. Til at bestyre det natio-
nale Skuespils Indretning beordrede
Hs. Majestæt Kongen en Bestyrelses-
Kommission, som bestod af adskillige
Medlemmer. For nærværende Tid be-
styres Skuepladsen af en Over-Tilsyns-
kommission og en faststaaende Direktion.

I. Over:

I. Overtilsyns-Kommissionen.

Hr. Geheimeraad og Oberhofmarschal
von Schack.

Hr. Geheimeraad og Stats-Sekretair
Høegh Guldberg.

Hr. Konferenceraad og Assessor i Høieste
Ret Jacobi.

2. Direktionen.

Hr. Geheimeraad v. Schack.

Hr. Kammerherre H. W. v. Wamstedt,
fastsaaende Directeur og Chef for
Skuepladsen.

Hr. Justitsraad Lassen, Inspektour
og Sekretair.

Hr. Livmedikus Guldbrand, Medikus
ved Skuepladsen.

3. Embedsmænd.

Hr. Niels Hansen, Regisseur.

Hr.

- Hr. Christopher Rose og
- Friderich Schwarz, Lærere i Skuespillerkonsten, samt Opsynsmand ved alle Skuespilføvelser og Prøver.
 - Professor Darbes, Lærer i Vokal- og Instrumental-Musik.
 - Michel Angelo Potenza, Lærer i Syngekonsten.
 - Pierre Laurent) Lærere i hver sin
 - Vincenzo Galeotti) Dandseskole.
 - Samuel Lewer, Underlærer i Hr. Laurents Skole.
 - Peter Link, ligeledes i Hr. Galeottis Skole.
 - Johan Herman Wessel, Syngespils Oversætter.
 - Adam Gottlob Thoroup, ligeledes.
 - Lars Knudsen, ligeledes.
 - Christopher Nielsen, Maffinmester.
 - Thomas Bruun, Decorationsmaler.
- Hr.

Hr. Fougere, Desinateur af Karakterdragter.

— Frid. Christ. Prinzlau, Garderobmester og Rolleskriver.

— Lars Knudsen, Souffleur.

— Christen Jrgens, anden Souffleur.

— Niels Søbørg, Kasserer.

— Larsen, Overkontrollør.

Mad. Colding, Overpaaklæderste.

Hr. Petersen, Friseur.

4. Skuespillerne i den Orden de ere komne til Skuepladsen, og den første Rolle de have spillet.

De, som tillige spille i Syngestykkerne, ere betegnede med *.

Skuespillere.

Herr Christopher Rose, spille første gang Sivert Posetiger og Raadsherre i den politiske Kandestøber den 14. April 1747.

Hr.

- Hr. Christopher Orsted — Barten og andre smaa Roller i samme Stykke den 14. April 1747.
- * Hr. Jens Musted — Valerius i Tartuffe den 10. Febr. 1756.
- Hr. Bernhard Henrich Beck — Henrich i den honette Ambition den 27. Novbr. 1769.
- * Hr. Friderich Schwarz — Henrich i den usformodentlige Hiemkomst, den 19. Marti 1773.
- * Hr. Iver Hesselberg Urberg — Dozrante i Syngespillet Silphen den 27. Decbr. 1773.
- Hr. Gottfred Kemp — Frontin i de tre Friere den 2. Novbr. 1773.
- * Hr. Nicolay Elsberg — Lisidor i den nye Prove den 9. Febr. 1774.
- * Hr. Carl Thessen — Lucander i den Stolte den 11. Novbr. 1774.
- Hr.

- Hr. Jacob Arends — Cleantes i Tartuffe den 2. Octbr. 1775.
- * Hr. Michael Rosing — Drosman i Zaire den 6. Octbr. 1777.
- * Hr. Gottlob Gielstrup — Henrich i Henrich og Pernille den 10. Octbr. 1777.
- * Hr. Peter Buss — Erasme i den kierlige Forbitrelse den 3. Novbr. 1777.
- * Hr. Joachim Daniel Preisler — Alexander i det unge Menneske paa Prøve den 26. Jan. 1779.
- * Hr. Peter Saabye, Eleve ved Skuepladsen — Kronborg i Subordinationen den 14. Junii 1781.

Skuespillerinder.

Mad. Charl. Elisab. Am. Rose, forrige
 Sfr. Bøtger, spillede førstegang Leonore
 i Kildereisen, d. 28. Juni 1752.
 Mad.

- Mad. Maria Hallsen, forrige Jfr.
Martin — Leonore i det lykkelige
Stibbrud den 28. Septbr. 1759.
- Mad. Johanne Sophie Knudsen, for-
rige Jfr. Bergman — Leonore i
den Stundesløse den 2. Octbr. 1765.
- * Jfr. Mariane Voigt — Leonore i
Maskeraden den 10. Febr. 1769.
- Jfr. Maria Petersen — Lisette i Fransk-
manden i London, den 12. Februari
1773.
- Jfr. Mette Maria Nstrup — Leonore
i den Stundesløse den 2. Junii 1773.
- * Mad. Cathrine Rosing, forrige Jfr.
Olsen — Manine i Stykket af sam-
me Navn den 3. Novbr. 1773.
- * Mad. Cathrine Gielstrup, forrige
Jfr. Morel — Pernille i det af-
tvungne Samtykke den 3. Novbr.
1773.
- * Jfr.

- * *Hfr.* Birgitte Winther — Herthe
i Syngespillet den prøvede Troskab
den 31. Jan. 1774.
- * *Mad.* Cathrine Magrete Schall, for-
rige *Hfr.* Salathe — Dorine i Tar-
tuffe den 19. Jan. 1776.
- * *Hfr.* Cathrine Møller — Marine i
Syngestykket Skovbyggeren den 1.
Decbr. 1777.
- * *Mad.* Cathrine Preisler, forrige *Hfr.*
Dewegge — Phyra i Syngestykket
Deucalion og Phyra den 27. Febr.
1778.
- * *Hfr.* Birgitte Haslew — Lisette i
Synæstykket Kierlighedsbrevene, den
3. Marti 1778.
- * *Hfr.* Cathrine Elisabeth Morthorst,
Skolar i Syngeskolen.

5. Ballet: Indretningen.

Herr Vincenzo Galeotti, Balletmester.
— Carl Bark, ligeledes.

3

Herr

Herr Claus Schall, Forspiller og An-
fører ved Balletterne.

— Niels Lolle, Forspiller ved Lau-
rents Dandseskole.

— Marcus Hortulan, ligeledes ved
Galeottis Skole.

Dandsere.

Herr Galeotti. Bark. Link.

Dandserinder.

Mad. Mette Maria Bark, forrige Sfr.
Knudsen.

Sfr. Anine Frölich.

Mad. Christine Bisrn, forrige Sfr.
Lorenzen.

Sfr. Eleonore Stuart.

Figuranter.

Herr Lewer. Colding. Weise.

Ebbesen. Hortulan. Dørfler.

N. Sahl.

N. Sahl. H. Sahl. Steenberg.
Jansen. Knudsen.

Figurantinder.

Ifr. Stuart. Knudsen. Rosenberg.
German. Salathe. Frandsen.
Böchling. Tideman.
Mad. Schulz, forrige Ifr. Stork.

Skolarer, som henhøre til Hof-
Dandseinspektour Hr. Laurents
Skole.

Herr Knudsen. H. Sahl. N. Sahl.
Schall. Berg. Frank.
Ifr. Stuart. Schmit. Müller.

Skolarer, som henhøre til Bal-
letmester Galeottis Skole.

Herr Ebbesen. Weile. Jansen.
Steenberg. Schall.

Ifr. Salathe. German. Tideman.
 Bøchling. Jensen. Frandsen.
 Saa og begge Dandserinderne Ifr.
 Frølich og Mad. Bjørn. Alle disse
 Skolarer ere først dannede i Hr. Lau-
 rents Skole; men da den senere Dand-
 seskole blev indrettet, ere de overgangne
 til den.

6. Andre Betiente ved Skue-
 pladsen.

Lars Knudsen, } Garderobbevartere.
 Hirsch, }

Svend Astrup, Sveitser ved Skue-
 pladsen i Byen.

Martin Fætter, Sveitser ved Skue-
 pladsen paa Christiansborg.

Ole, Theaterbud.

Thorup, } Garderobbebud.
 Nasmus, }

Juel,

Juel, Plakatdrager.

Wilstrup, Formand for Statistkerne.

7. Pensionister.

Hr. Justitsraad Hvas, forrige Inspektør.

Hfr. Conradi, afgangen Skuespillerinde.

Mad. Clementin, afdøde Skuespiller
Clementins Enke.

Hr. Heronimi, afgangen Figurant.

— Rik, afgangen Tambalift.

Mad. Linkewik, afdøde Overkontrol-
leur Linkewiks Enke.

Mad. Suhm, afdøde Skuespiller
Suhms Enke.

Mad. Hortulan, afdøde Skuespiller
Hortulans Enke.

Hr. Bruun, afgangen Dandseskolar.

De originale Skuespil indleveres til Direktøren Hr. Kammerherre v. Warnstedt, som læser dem igiennem; og naar de ikke befindes under al Kritik, sendes de til Hr. Oberauditeur Rosenstand, som af Hans Majestæt Kongen lønnes for at bedømme indkomne Arbejder for Skuepladsen. Naar de af ham ere igiennemseete, sendes de tilbage til Direktøren tilligemed hans Betænkninger. Stykkernes Antagelse bestemmes endelig af den Kongel. anordnede Oversættelseskommisssion. — De originale Arbejder og Oversættelser belønnes saaledes:

Et Skuespil i 5 Akter med tredie Aktens Indkomster.

Et Stykke i 3 Akter, 150 Rdlr.

Et dito i 1 Akt, 50 Rdlr.

Et Sørgespil i 5 Akter, oversat i Vers, 100 Rdlr.

Et

Et Skuespil i 5 Akter, oversat,
20 Rdlr.

Et Skuespil i 3 Akter, 15 Rdlr.

Et dito i 1 Akt, 10 Rdlr.

Et Synge-spils Oversættelse betales
med 100 Rdlr.

De originale Forfattere, hvis Arbejder have fundet Bisald, forundes fri Udgang i Parterret.

Skuespillene opføres Mandag og Fredag paa Skuepladsen i Byen, og Tirsdag og Torsdag paa Skuepladsen i Slottet. Syngepillene opføres om Tirsdagen paa Slottet, og om Fredagen paa Byens Skueplads. Naar Hofset kommer i Skuespillet, begyndes ved dets Ankomst; ellers begynder Skuespillet i Almindelighed præcise Kl. 6.

Skuespillene tage deres Begyndelse midt i September Maaned, og vedvare saa længe Hoffet opholder sig i Hovedstaden.

Allernaadigst approberet Reglement, hvorefter Skuespillerne og andre Vedkommende sig have at rette.

I.

Enhver Skuespiller og alle paa Theatret opvartende Personer ere forbundne at udrette og efterleve alt, hvad som af Direktøren i Henseende til Skuespillets Fremgang kan forlanges.

2.

Skuespillerne ere forbundne til at indfinde sig, naar Direktøren dem derom

om

om lader tilfåge, saavel paa Prøverne, som til andre Samlinger, til et vist bestemt Klokket. Den som da ikke er tilstede, betaler for et Quarters Forsømmelse 3 *mg*, for en halv Time 1 Rdlr. og for en Time eller aldeles Udeblivelse 2 Rdlr.; den som forsømmer en Hovedprøve, bøder 5 Rdlr.

3.

Til Prøverne bør enhver i Forsøgen at giennemgaae sin Rolle med Flid, saa at han ikke har nødig at læse den op af Papiret. Den som paa en Hovedprøve ikke har lært sin Rolle vel udenad, betaler 5 Rdlr.

4.

Prøverne holdes med lydelig Kost og tilhørende Theaterspil, da alle øvrige tilstedeværende imidlertid bør være for-

bundne at holde Skuepladsen ryddelig,
og iagttage en anstændig Tausshed.

5.

Forestillingsdagene indfinder alle
vedkommende, saavel Skuespillere som
andre ved Skuepladsen opvartende Per-
soner, sig saa betids, at alting til be-
stemte Tid kan være færdigt. Hvo af
ovenmeldte, der vægrer sig at gjøre sin
Pligt, under hvad Paaskud og være
kunne, betaler første gang en Maanedes,
anden gang et Fierdingaars Løn, og
tredie gang uden videre at foraffædiges.

6.

De Dage, der skal spilles, maae
alle de Skuespillere, som i det fore-
stillende Stykke have noget at bestille,
indfinde sig paaklædte til Forestillingen,
i Joyeen, een Time førend Skuespillers
Begyn-

Begyndelse efter Plakaten, for ifald Direktøren maatte finde det for godt at forandre deres Klædedragt, om den ei skulde være anstændig eller indrettet efter det opsørende Stykke. Hvo som da ikke er paaflædt, bøder 2 Rdlr.

7.

Buddene ved Skuepladsen og Orkestret skal hver Morgen indfinde sig hos Direktøren, for at udrette hvad nødvendigt der kunde foresalde.

8.

Ingen uvedkommende, under hvad Skin eller Ærende de og maatte melde sig, tilstedes nogen Adgang paa Skuepladsen, enten ved Prøver eller for, ved og efter Forestillinger, hvilket paa ligger Sveizeren at beogagte.

9.

Direktøren, og i hans Fraværelse Regisseuren paa hans Vegne, har Ret-
 tighed til at paalægge alle paa Skues-
 pladsen værende Personer Taushed,
 saafremt at nogen Riv eller Trætte
 imellem dem skulle reise sig; de som da
 ikke adlyder saadan Advarsel, betaler
 2 Rdlr. Mulct. Men skulle deraf
 opstaae Slagsmaal, da reserverer Di-
 rektionen sig efter Undersøgelse og be-
 fundne Omstændigheder at straffe den
 Skyldige med vilkaarlig Mulct, og i
 al Fald med Blaataarn.

10.

Alle i Følge ovenstaaende Regle-
 ment foresaldende Bøder antegnes strax
 af Regisseuren, der tilkiendegiver dem
 for Inspektøren, hvilken sidste bereg-
 ner

ner dem til Indtægt for de Fattige,
naar de ved Lønningernes Betaling
kvartaliter ere affortede.

Christiansborg d. 9. August 1773.

Sortegnelse paa alle de Skuespil,
som ere opførte paa den Kongel.
danſke Skueplads fra d. 18. Decbr.

1748 indtil 1783, i den Orden
de ere forestillede.

Dobleren, 5 Akter.

De tre Rivaler, 1 Akt.

Fartuffe, 5 Akter.

Merlin Dragum, 1 Akt.

Forhindring uden Forhindring, 5 Akter.

Zvistigheden, 1 Akt.

Maskeaden, 3 Akter.

Vulkani Riep, 1 Akt.

Melampe, 5 Akter.

- Scapins Skalkestykker, 3 Akter.
 Zulestuen, 1 Akt.
 De Forlibtes Galensfaber.
 Serenaden, 1 Akt.
 Det tvungne Givtermaal, 1 Akt.
 Den forsøgte Troskab, 1 Akt.
 Pernilles korte Froskenstand, 3 Akter.
 Amphitrion, 3 Akter.
 Den usformodentlige Hiemkomst, 1 Akt.
 Den indbildte Syge, 3 Akter med
 Doktorgraden.
 Draklet, 1 Akt.
 Det tredobbelte Givtermaal, 1 Akt.
 Den adelige Borger, 5 Akter.
 Den Ugudelige, 5 Akter.
 Doktoren imod sin Villie, 3 Akter.
 Det gavmilde Testamente, 5 Akter.
 Jeppe paa Bierget, 5 Akter.
 Florentineren, 1 Akt.
 Den 11te Juni, 5 Akter.

Det

- Det arabiske Pulver, 1 Akt.
 Kildereisen, 3 Akter.
 Anders Kroemands Liigbegængelse, 1
 Akt.
 Den knurvrne Doktor, 3 Akter.
 Barselstuen, 5 Akter.
 Den honette Ambition, 3 Akter.
 Den Gierrige, 5 Akter.
 Henrich og Vernille, 3 Akter.
 Jacob von Lybo, 5 Akter.
 Det astvungne Samtykke, 1 Akt.
 De tre Gratier, 1 Akt.
 Myndlingen, 1 Akt.
 Den Stundesløse, 3 Akter.
 Den politiske Kandestøber, 5 Akter.
 Den 1ste April, 1 Akt.
 Den Bankelmødige, 5 Akter.
 Den kierlige Forbittroelse, 5 Akter.
 Den fortroelige Moder, 3 Akter.
 Den forhexede Skaal, 1 Akt.

- Ulysses von Ithaca, 5 Akter.
 Den forlorne Søn, 5 Akter.
 De Usynlige, 3 Akter.
 De pene Piger, 1 Akt.
 Hererie og blind Allarm, 5 Akter.
 Sorgen Dingel, 3 Akter.
 Diderich Menschenkræk, 1 Akt.
 Den forstilte Hyrdinde, 1 Akt.
 Harlequin Hulla, 1 Akt.
 Fruentimmerkolen, 5 Akter.
 Forøderen, 5 Akter.
 Plutus, 5 Akter.
 Bert Westphaler, 1 Akt.
 Den forkeerte Verden, 1 Akt.
 Den indbildte Hanrey, 1 Akt.
 Manine, 3 Akter.
 Erasmus Montagnus, 5 Akter.
 Den pantsatte Bondedreng, 3 Akter.
 Den Blinde klarsynet, 1 Akt.
 Jean de france, 5 Akter.

- Mohren, 1 Akt.
 Crispin Doktor, 3 Akter.
 Menneſkehaderen, 5 Akter.
 Sganarels Reife til det philoſophiſke
 Land, 1 Akt.
 Crispin ſin Herres Rival, 1 Akt.
 Merechmi, 5 Akter.
 Alidor eller den ſærſindede Elſker, 1 Akt.
 Don Kanudo, 5 Akter.
 Det kortfattede Landsbyeindfald, 1 Akt.
 Abracadabra, 5 Akter.
 Cato, 5 Akter.
 Den Sandseløſe, 5 Akter.
 Den lykkelige Prøve, 1 Akt.
 Den nye Prøve, 1 Akt.
 Bexelbrevet, 1 Akt.
 Livet ſom en Drøm, 3 Akter.
 Uden Hoved og Hale, 4 Akter.
 Det gienſtridige Sindelav, 1 Akt.
 Spøgelfet med Trommen, 5 Akter.

- Deucalion og Phyra, 1 Akt.
 Det lykkelige Skibbrud, 5 Akter.
 Den forlippede Tutor og Diener, 1 Akt.
 Turcaren, 5 Akter.
 Hver Mand's Ven, 1 Akt.
 Republikken, eller det gemene Beste,
 3 Akter.
 Den forklædte Døfter, 3 Akter.
 Den seendes Blinde, 3 Akter.
 Zeloide, 1 Akt.
 Philosophus i egen Indbildning, 1 Akt.
 Coloniet eller den nye Verden, 3 Akter.
 Den skindhellige Kone, 5 Akter.
 Kierligheds Krigspuds, 3 Akter.
 Susentast, 5 Akter.
 Mændenes Skole, 3 Akter.
 Den listige Enke, 3 Akter.
 Democrit, 5 Akter.
 Kierlighed under Skolemesterdragt,
 3 Akter.

- Harlequin Bildmand, 1 Akt.
 Sicilianeren, 1 Akt.
 Den alt for nysgierrige Deiler, 5 Akter.
 Kierligheds Masquerade, 1 Akt.
 Det unge Menneſke paa Prove, 5 Akter.
 Don Cesar Avalos, 5 Akter.
 Den Stolte, 5 Akter.
 Grevinden af Scarbognac, 1 Akt.
 Artaxerxes, 3 Akter.
 De Fortredelige, 3 Akter.
 Venus og Adonis, 1 Akt.
 Grevinden af Stolt, 5 Akter.
 Zaire, 5 Akter.
 Arrestforvaren af ſig Selv, 5 Akter.
 Mariane, eller det frie Valg, 5 Akter.
 Original.
 Den unyttige Forſigtighed, 3 Akter.
 Det ubekiendte Land, 1 Akt.
 Crispin Adelsmand, 5 Akter.
 Simon Miſantrop, 3 Akter.

- Fransmanden i London, 1 Akt.
 Den Bægelsindede, 3 Akter.
 Den listige Advokat, 3 Akter.
 Coquetten, eller den forstille Rydskehed,
 5 Akter.
 Den belønnede Kierlighed.
 Den givte Philosoph, 5 Akter.
 Den prægtige Friar, 2 Akter.
 Den Gladdervurne, 1 Akt.
 Den flygtige Crispin, 1 Akt.
 Fruentimmerhaderen, 1 Akt.
 Mødrenes Skole, 1 Akt.
 Boldførslerne, 1 Akt.
 Rigdoms Besværighed, 3 Akter.
 Prokuratoren som Boldgivtsmand,
 1 Akt.
 Loddet i Lotteriet, 5 Akter.
 Den Nabenmundede, 1 Akt.
 Skumleren, 5 Akter.
 Kierligheds listige Daafund, 3 Akter.
 Den

- Den kjerlige Kone, 3 Akter.
 Vimmelskæftet, 1 Akt.
 Henrich, som tiener to Herrer, 3 Akter.
 Den usisomme Hyrde, 1 Akt. Orig.
 De oprigtige Elskere, 5 Akter.
 Huusfaderen og Stedmoderen, 3 Akter.
 Cavaleren og Damen, 3 Akter.
 Esopus ved Hoffet, 5 Akter.
 Kaffehuset, 3 Akter.
 Det besynderlige Menneske, 5 Akter.
 Baandet, 1 Akt.
 Landsbypøeten, 3 Akter.
 Familien, 1 Akt.
 Crispin som Fader, 3 Akter.
 De fundne Børn, 1 Akt.
 Skotlænderinden, 5 Akter.
 Den koquette Enke, 1 Akt.
 Genie, 5 Akter.
 Esopus i Byen, 5 Akter.
 Den dobbelte Prøve, 1 Akt.

- Polieuctes Martyr, 5 Akter.
 Den indbildte Modbydelighed, 3 Akter.
 Den kierlige Mand, 5 Akter. Orig.
 Faderen, 5 Akter.
 Merope, 5 Akter.
 Haarkloveren, 5 Akter. Orig.
 Caliste, 5 Akter.
 Den listige Optrækkerke, 5 Akter.
 Original.
 Den forelskede Ven, 5 Akter. Orig.
 Stedmoderen, 5 Akter. Orig.
 Den kierlige Datter, 5 Akter. Orig.
 Themistocles, 3 Akter.
 Den Edelmødige, 5 Akter. Orig.
 De tre Friere, 1 Akt.
 Det uovervindelige Had, 3 Akter.
 Henrich den Fierdes Jagt, 3 Akter.
 Cavaleren ester Moden, 5 Akter.
 Beverley, 5 Akter.
 Soldforpagteren, 1 Akt.

- Minna af Barnhelm, 5 Akter.
 Den dramatiske Journal, 1 Akt. Orig.
 Den alt for lønlige Beiler, 5 Akter.
 Original.
 Clarice, eller den forreiste Fruken,
 5 Akter. Orig.
 Zarine, 5 Akter.
 Troe ingen for vel, 5 Akter.
 Pebersvendene, 5 Akter. Orig.
 Kierlighed uden Strømper. Orig.
 Sidney, 3 Akter.
 De fortredelige Hændelser, 3 Akter.
 Den foregivne Medbeiler, 1 Akt.
 Den Vergierrige, 5 Akter.
 Den lønlige Kierlighed, 1 Akt.
 List over List, 5 Akter.
 De nysgierrige Fruentimmer, 3 Akter.
 Eugenie, 5 Akter.
 Emilie Galotti, 5 Akter.
 Beddemaalet, 1 Akt.

Lykken bedre end Forstanden, 5 Akter.

Original.

Den taknemmelige Søn, 1 Akt.

Vagen, 1 Akt.

Den bortløbne Mand, 1 Akt.

Manden efter Klokkeslættet, 1 Akt.

Den tredive Mars Pige, 1 Akt.

Barberen i Sevilla, 4 Akter.

Den straffede Giek, 1 Akt.

Seehavnen, 1 Akt.

Den skønne Stolte, 1 Akt.

Sammensyeren, 5 Akter.

Huset i Oprør, 3 Akter.

Noctambulus, 1 Akt.

Den forslidte Kierlighed, 3 Akter.

Gnes af Castro, 5 Akter.

Den misundelige Moder, 3 Akter.

Modens Sæder, 1 Akt.

Den butte Esker, 3 Akter.

Den unge Indianerinde, 1 Akt.

De

- De astantede Officerer, 5 Akter.
 De snorrige Fættere, 2 Akter. Orig.
 De nysgierrige Mandfolk, 3 Akter.
 Original.
 De forstilte Utroffaber, 1 Akt.
 Den lykkelige Feiltagelse, 5 Akter. Orig.
 Den bedragne Formynder, 5 Akter.
 Selinde, 1 Akt.
 Raptussen, 3 Akter.
 Den uheldige Liighed, 5 Akter. Orig.
 Den tavse Pige, 5 Akter. Orig.
 Den unge Darby, 3 Akter. Orig.
 Serena, 1 Akt.
 Den velbaarne Frue, 5 Akter.
 Den Nysgierrige, 5 Akter.
 Subordinationen, 5 Akter.
 Den fornustige Daare, 1 Akt.
 Kierlighed paa Prøve, 5 Akter. Orig.
 Kun sex Akter, 5 Akter.
 Det standfede Bryllup, 3 Akter.

- Clementine og Desormes, 5 Akter.
 Træhusaren, 1 Akt.
 Søofficererne, 5 Akter. Orig.
 Hververne, 5 Akter.
 De noble Passioner, 2 Akter.
 Kuren, 2 Akter. Orig.
 Bæddeløbet, 1 Akt.
 Den værdige Fader, 5 Akter.
 Den Tienstfærdige, 3 Akter.

Syngespil, som ere opførte fra
 1773 til 1783.

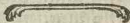
- Soliman den anden, 3 Akter.
 Deucalion og Phyra, 1 Akt.
 Ironsølgen i Sidon, 2 Akter. Orig.
 Silphen, 3 Akter. Orig.
 Aglae, 1 Akt.
 De to Gierrige, 2 Akter.
 Den nye Fruentimmer-skole, 3 Akter.
 Skovbyggeren, 1 Akt.

Kier:

- Kierlighedsbrevene, 3 Akter. Orig.
 Venſkab paa Prøve, 2 Akter.
 Deſertøren, 3 Akter.
 Den prøvede Troſkab, 3 Akter. Orig.
 Riſbmanden i Smyrna, 1 Akt.
 Veſtor i Hytten, 2 Akter. Orig.
 Bondepigen ved Hoffet, 2 Akter.
 Draklet, 1 Akt.
 Bønnen af Huſet, 3 Akter.
 Lotte og Johan, 1 Akt.
 Kongen og Forpagteren, 3 Akter.
 Zemirè og Azor, 4 Akter.
 Det foregivne Hæxerie, 1 Akt.
 Colonien, 2 Akter.
 Det uventede Nøde, 3 Akter.
 Ariadne paa Naxos, Duo Drama.
 Lucile, 1 Akt.
 Balders Død, 3 Akter. Orig.
 Grovsmedden, 2 Akter.
 Roſenbruden, 3 Akter.

- Laurette, 1 Akt.
 Det talende Skilderie, 1 Akt.
 Bildmanden, 2 Akter.
 Fiskerne, 3 Akter. Orig.
 De tre Forpagtere, 2 Akter.
 Bødkeren, 1 Akt.
 De forlibte Haandværksfolk, 3 Akter.
 Armida, 3 Akter.
 Den skønne Arsene, 4 Akter.
 Friskytterne, 1 Akt.
 Feen Ursel, 4 Akter.
 Landsbyepigen, 3 Akter.
 Cecile, 3 Akter.
 Skovhuggeren, 1 Akt.
 Hyrdinden paa Alperne, 3 Akter.
 Soldaten som kan heye, 1 Akt.
 Julie, 3 Akter.

Bradt Inv. & Scul.

Vielgeschrey

*Nu skal jeg strax være hos jer Børnlille
Jeg har kun nogle faae linier tilbage...*

den Stundesløse 2 Act: 8de Scen:

12
BIBLIOTHECA
REGIA
HAENSIENSIS

Kort Efterretning om de bedste Skuepladse.

At anføre alle Skuespillere og til Skuespillet henhørende Personer ved enhver Skueplads især, synes mig at være overflødig; jeg vil derfor indskrænke mig til at gjøre mine Læsere bekendt med de bedste fremmede Skuepladse, og de derved sig befindende ypperlige Skuespillere.

Stockholm

Har trende forskjellige Skuespil.
1) Den nationale store Opera, hvis Indretning i alle Maader er efter den store Opera i Paris. Ved denne Skueplads udmerker Frue Müller sig, forrige dansk Skuespillerinde, Frue Walter.

Frue Assessorinde Olin og Madamois.
Marcadet regnes for de bedste Sanger-
inder; Hr. Steenborg og Carstens for
de bedste Sangere.

Den berømte Kapelmester Nauman
fra Dresden er et Par gange af Kon-
gen bleven kaldet til Stokholm for at
komponere for den store Opera. Den
første gang har han komponeret Am-
phibion, Cora og Alonzo, og i Aar
har han komponeret Gustav Wasa, un-
der Majestædens Opsigt og Beviisning,
som selv har skrevet Stykket.

2) Det franske Skuespil opføres
allene paa Gripsholm; det bestyres af
den bekiendte franske Skuespildigter og
Skuespiller Monvel. Han spiller de
saa kaldte første Roller, saavel i Træ-
gedien som Komedien.

3) Steen-

3) Steenborg Skueplads. I Følge et kongeligt Privilegium opfører Hr. Steenborg intet uden Syngestykker, som ere Oversættelser efter de franske Operetter. Skuepladsen saavel som Skuespillerne udmærke sig ikke meget.

Göthenborg

Har omsider faaet en National- Skueplads, som er ny opbyggt, ziirlig og vel indrettet. Indbyggerne i Göthenborg har Hr. Baron Alströmer at takke for denne Skueplads. — Om Skuespillerne kan endnu intet siges, da de saa nylig have begyndt at dyrke Skuespillerkonsten.

Paris.

1) Den store franske Opera. Kongen har taget dette Skuespil til sig,

og ansat Hr. Dauvergne til Overopsynsmand, og Hr. Gossec til Underdirekteur. Operaselskabet bestaaer af 13 Sangerinder og 9 Sangere, foruden 24 Chorister af hvert Køn. Blandt Sangerne udmærke sig især Mademoiselle L'Arriue og Chateauneuf; blandt Sangerne M^{rs}. L'Arriue og le Gros.

Balletterne komponeres af den vidtberømte Balletmester Noverre. Gluk, Piccini og Sacchini arbeide som Kapelmestere ved denne Opera; og Europas bedste Dandsere af begge Køn, for Ex. Vestris Fader og Søn, Gardel og Mad. Vestris, Mademois. Guimard i den høie Dands, og M^{rs}. Dauberval, Mademois. Alard og Vestin i den pastorale Dands, forskionner Balletterne, foruden 7 andre Dandsere, 8 Dandserinder,

der, 32 Figuranter og 26 Figurantinder. Orkestret bestaaer af 68 Personer, hvoriblandt 26 Violiner.

2) Det franke Skuespil. Dette Skuespillerelskab bestyres af Skuespillerne indbyrdes; ved paakommende Tvi- stigheder staae de under en af de fire Kongel. Gentilhomme de la Chambre, som stedse er Overdirekteur. — Ved denne Skueplads udmærker sig Msr. Preville i alle komiske saa og Karakter- roller, Mole som Pitit Maitre, Brisard som om Fader, L'Arrive i de første Roller i Tragedien; blandt Skuespillerinderne Mad. Belcour som Subrette i Mollieres Stykker, Mademois. Dolsigny i unge uskyldige Piger og Elsker- inderoller, Mad. Vestris og Mademois. Mancourt i de første Roller i Tragedier.

3) Det saa kaldte Theatre Italien. Paa denne Skueplads opføres Syngestykker; tilforn blev ogsaa opført italienske Komedier, men dette Skuespil er affkaffet. Selskabet bestyrer sig selv, og staaer ligeledes under en af de fire Gentilhomme de la Chambre's Overtilsyn. — Ved denne Skueplads udmærker sig de Herrer: Clairval i lystige Roller, Trial i unge Bønder, la Ruette i de komiske gamle Mændsroller, og Julien i Elskerroller; blandt Skuespillerinderne Mad. Trial i Bønderkoner, Colombe i Elskerinde- og Soubretterroller, og Dugazon i unge uskyldige Piger.

London

Har tvende nationale Skuepladse: Drury Lane og Coventgarden. Ved Drury Lane Skueplads holdes Skuespiller:

spillerinderne Abington i de første Karakter: og Elferinderoller, Yates i de første tragiske Roller, og Barry og Younge i unge uskyldige Piger og Soubretter for de ypperligste; blandt Skuespillerne Hr. King i de komiske gamle Mænd, Reddish i de første Roller i Tragedien, Smith i de første Roller i Komedien, Dodd i de komiske Roller, og Bannister i Fædrevoller og gamle Mænd. Ved Coventgarden er Mad. Postre den bedste: hendes Fag er komiske Modre; Hr. Woodward i lystige Kavalerer og andre komiske Roller, Lewis i unge karakteristiske Roller, og Parrons i lave komiske Roller.

Wien.

De berømteste Skuespillere ved denne nationale Skueplads ere de Her-

rer Schröder i de første tragiske og de
 værdige Fædres Roller, Brockmann
 ligeledes i de første Roller i Tragedien
 og de første Elsker- og Karakterroller i
 Komedien, Weidemann i de komiske
 Roller, Stephanie den ældre i samme
 Fædres og Karakterroller, Mad. Sacco
 i de første Roller i Tragedier og de væ-
 rende Stykker, Mad. Adamberger i
 samme og muntre Elskerinder og uskyl-
 dige Roller, Mad. Steiner i Heltinder
 og Mødre i Tragedier, Mødre- og Ka-
 rakterroller og Bondeloner af Bigtig-
 hed i Komedier, Mad. Stirle, første
 Soubretterolle. De ypperligste Skue-
 spillere have aarlig 4000 Gylden.

Berlin

Har, foruden den store italienske
 Opera, hvorved den berømte store Sanger-
 ger-

gerinde Mad. Mara udmærker sig, og saa en italiensk Opera Buffa, som underholdes paa Kongens Bekostning i Potsdam, og spiller ikke tiere end naar det besales. Det tydske Skuespil i Berlin bestyres af Hr. Döbbelin, hvis Navn det bærer. Mad. Brückner udmærker sig i komiske Mødre, trættefiere Qvinder og affekterte Dameroller; Mad. Meour i første Soubrette og samme Mødreroller. Hr. Brückner spiller samme Fædre og Karakterroller; Lambrecht første Elsker og Karakterroller; Langerhans første Karakterroller, Soldater, Bønder og Geistlige; Lang komiske Roller, Tienere, Bønder, lune fulde Mænd o. s. v.

Petersborg

Har fem forskjellige Skuepladse.

1) Det keiserlige nationale Skuespil;

R 7

2) det

2) det franske Skuespil; 3) den italienske Opera Buffa, som staaer under Hans Excell. Geheimeraad og Ridder Bibikoffs Bestyrelse og Opsyn; 4) et fransk Skuespil af Børn, som ere indfødte Russer; og 5) det keiserlige tydske Hoffskuespil, som bestyres af Hr. General von Bauer.

Dresden

Har foruden en stor italiensk Opera ogsaa et tydsk Skuespil, som af og til spiller i Leipzig. Hr. Reinike i Karakterroller ogømme Fædre, og Hr. Opiz i Kavalerer og Petit Maitre udmærke sig fornemmelig.

Mannheim

Har ogsaa en Nationalskueplads, som staaer under Hr. Baron von Dalbergs Opsyn. Ved denne Skueplads
er

er Hr. Bøf den ypperligste Skuespiller
i Karakterroller og unge Mænd.

Riga

Har et tydsk Skuespil, som Hr.
Scheimeraad og Ridder Baron von
Bietinkoff entrepenerer. Ved denne
Skueplads udmærker Hr. Brandes og
Familien sig.

De berømteste Skuespillere i Eu- ropa, som leve.

Augé, ved Theatre Francois i Paris.
Bannister, ved Drury Lane i London.
Brisard, ved Theatre Francois i Paris.
Brokmann, ved national Skuepladsen
i Wien.
Bøf, ved Skuepladsen i Gotha.
Clairval, ved Theatre Italien i Paris.
King,

- King, ved Drury Lane i London.
 L'Arrive, ved Theatre Francois i Paris.
 La Nuette, ved Theatre Italien i Paris.
 Molee, ved Theatre Francois i Paris.
 Preville, ligeledes.
 Reddish, ved Drury Lane i London.
 Reinicke, ved Skuepladsen i Gotha.
 Smith, ved Drury Lane i London.
 Schröder, ved national Skuepladsen
 i Wien.

SKUESPILLERINDER.

- Abington, ved Drury Lane i London.
 Barry, ligeledes.
 Brückner, ved den Tydske Skueplads
 i Berlin.
 Deligny, ved Theatre Francois i Paris.
 Møller, fordem dansk Skuespillerinde,
 under Navn af Frøe Walter, nu ved
 den Kongel. svenske Opera antagen
 for

for 10 Aar, tilligemed hendes Mand
 Hr. Møller, en berømt Violinspiller.
 Raucour, ved Theatre Francois i Paris.
 Saintval den Ældre, ligeledes.
 Saintval den Yngre, ligeledes.
 Vernon, ved Coventgarden i London.

De berømteste Virtuoser i Europa.

Sangere:

Ansani, Tenorist i Neapolis.
 Amorevoli, Tenorist i Italien.
 Aprili, ved Skuepladsen della Pergola
 i Florenz, og holdes for den fuld-
 komneste Kastrat, som har været til.
 Bachieroti, Kastrat i London.
 Caffarello, Kastrat, lever i Stilhed
 paa et Grevskab i Neapolis, som
 han har kjøbt sig.
 Casariello, Sanger ved Operaen i Ne-
 apolis.

Davi:

- Davida, Tenorist i Italien.
 Guadani, Kastrat i Italien.
 Mangioli, Kastrat i Florenz.
 Melico, Kastrat i Rom.
 Panzachi, Tenorist i Bologna.
 Porporino, ved Operaen i Berlin.
 Ruff, født i Tydskland, er den største
 Tenorist næst Amorevoli; han har
 tilbragt sin meste Tid i Italien, er
 nu i Manheim.
 Robinelli, navnkundig Contra Alt i
 Italien.
 Ttibaldi, Tenorist i Bologna.
 Venanzini, en af Italiens beste Sangere.

Sangerinder:

- P'Auguari, almindelig kaldet Bastar-
 dina, første Sangerinde ved Operaen
 i Florenz.
 Augustine, i Florenz.

D'Ami:

Di Amicis, første Sangerinde ved Operaen i Neapolis.

Baglioni, i Paris.

Bonafini, i London.

Carata, i Neapolis.

Danzig, tydsk født, første Sangerinde ved Operaen i Mannheim; er paa nogen Tid i London.

Gabrielli, i Bologna, den største Sangerinde i Europa, men skal tillige være den kapricieuseste, som nogensinde har levet.

Galliani, i Venedig, en af de fortreffeligste Stemmer i Italien.

Girelli, i Turin.

Helmuth, i Bismar.

Schmeling, nu Mad. Mara, første Sangerinde ved Kongen af Preussens Opera, har i denne Sommer ladet sig høre i Paris.

Felt:

Teuberin, fra Tydskland, har længe
været i Italien, lever nu i Wien.
Wendling, Mademois., Sangerinde i
Manheim.

Balletmestere og store Dandsere.
Madfæll. Allard, første Dandsferinde
ved Operaen i Paris.

Angiolini, Balletmester i Petersborg.

Bigatti, Balletmester i Dresden.

Madfæll. Mimi Blache, Dandsferinde i
Parma.

Canziani, i Rom.

Campioni, Balletmester i Italien.

Msæll. Campioni, Dandsferinde i Parma.

D'Auberval, første komiske Dandsfer
ved Operaen i Paris.

Madfæll. Dupres, i London.

Mad. Du Tillot, har tient som første
Dandsferinde ved det kongelige Hof-
theater i Kiøbenhavn, siden har hun
været

været første Dandsesinde ved Operaen i Stockholm, hvor hun nu er gaaet fra, for at leve i Stilhed i Frankrige.

Madfæll. Favier, Dandsesinde i Milan og Turin.

Franchi, i Florenz.

Grossard, første Dandsfer ved den italienske Komædie i Paris.

Gardel, første Dandsfer ved Operaen i Paris.

Madfæll. Guimard, første Dandsesinde ved Operaen i Paris.

Madfæll. Heinel, ligeledes.

Madfæll. Meroni, i Berlin.

Mad. Muzareli, i Palermo.

Noverre, Balletmester ved den store Opera i Paris; han holdes for den største Balletkomponist, man endnu kiender; han har skrevet adskilligt
om

- om Konsten, saasom Lettre sur la Danse, Programme raisonne o. s. v.
- Madfæll. Pietro, Carolina, i Neapolis.
- Le Piq, Balletmester i Neapolis.
- Pitrot, Balletmester i Florenz, kaldes af alle Dandsere for hans Ypperligheds Skyld le grand Pitrot.
- Sabbadini, Balletmester og første Dandsere i Portugal.
- Sacco, fordum Balletmester i Kiøbenhavn, nu i Hamborg.
- Simonet, Balletmester i London.
- Mad. Simonet, første Dandserinde i London.
- Bestris, tilforn Balletmester ved den store Opera i Paris, nu blot første Dandsere; han er den fuldkomneste Serieurdandsere, som har ladet sig see paa nogen Skueplads.
- Madfæll. Villeneuf, i London.

Konstværker af danske Kunstnere.

Isr. Thilo, stukket af Preisler efter
Pilos Malerie.

Frue Walther, stukket i Rødkridtma-
neer af Cleve efter Høyers Tegning.

Rose, Skuespiller, stukket af Meno
Haas efter Prof. Erichsen.

Knapstier og Børhid i Syngespillet:
de tvende Gierrige, i anden Akt's
tredie Scene, med Underskrift: Man
sover sig ikke riig; stukket af Cleve
efter Peter Cramers Tegning.

Holbergs Monument, stukket af Bradt
efter Widewelts Tegning.

Ewalds Minde, saaledes som det blev
hædret paa Skuepladsen den 23.
Marti 1781; stukket af Bradt efter
Zuels Tegning. Begge Stykkerne
faaes tilliøbs hos Bradt for 8 Mk.

Ewalds Brystbillede, af Stanley.

Bil:

Billedhugger Dajon er fundet at levere
 Holbergs Brystbillede i lige Stør-
 relse som Ewalds; han tager imod
 Subskription herpaa, og er at finde
 paa den civile Materialgaard bag
 Slottet.

Peter Cramer i Gips en Medailon, af
 Zuschlag, koster 1 Rdlr.

Prof. Lode, af samme.

Billedhuggeren Grossi har af Venskab
 forfærdiget Dandseren Herr Links
 Portrait en Medaillon i Gips.

Nyheder paa Skuepladsen.

Hyrdinden paa Alperne, Syngestykke i
 3 Akter, oversat af fransk ved Hr.
 Dram; Musikken dertil er komponeret
 af Hr. Koncertmester Hartman;
 opsøret

opført førstegang den 30. Januari
1783.

Seofficererne, Skuespil i 5 Akter, ori-
ginal af Prof. Tode, opført første-
gang den 31. Jan. 1783.

Hververne, Skuespil i 5 Akter, over-
sat af Tydsk ved Skuespiller Preis-
ler; opført førstegang den 27. Febr.
1783.

De noble Passjoner, Skuespil i 2 Ak-
ter, oversat af Tydsk ved Skuespiller
Schwarz; opført førstegang den
20. Marti 1783.

Kuuren, Skuespil i 2 Akter, original;
Forfatteren er ubekjendt; opført
førstegang den 3. April 1783. Mscr.

Soldaten som kan here, Syngespil i
1 Akt, oversat af Franssk ved Sou-
fleur Knudsen; opført førstegang
den 29. April 1783.

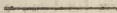

Den værdige Fader, Skuespil i 5 Akter, oversat af Tydsk ved Skuespiller Schwarz; opført førstegang den 6. Oktober 1783.

Julie, Syngestykke i 3 Akter, oversat af Fransk; opført førstegang den 7. Novbr. 1783.

Bæddelsøbet, Skuespil i 1 Akt, oversat af Fransk ved Skuespiller Schwarz; opført førstegang den 11. Novbr. 1783. Mscr.

Den Tienstfærdige, Skuespil i 3 Akter, oversat af Fransk; opført førstegang den 20. Novbr. 1783. Mscr.

Dødsfald.

Søren Suhm, afgangen Skuespiller,
døde den 8. Juli 1783 i sit Alders
41. Aar.

Marcus Ulføe Hortulan, døde den 11.
Juli 1783 i sit Alders 61. Aar.

Erklärung der
einigen Stellen, in dem
ersten Theil, in dem Jahr 1783
in dem
Broschüre über die
Lithographie in Wien
von dem

1111; OVER FOR S. 70 505900
Jula 133211
Foto 2

